

Oudenaarde – Robert De Preesterstraat 119

februari 2021

F. DE KREYGER, P. BILLEMONT & J. HOORNE

DL&H-archeologienota

Colofon

Project

Oudenaarde Robert de Preesterstraat 119

Uitvoerder:

De Logi & Hoorne bv
Canadezenlaan 1A
9991 Adegem
BTW BE 0845.028.465 RPR Gent
www.dl-h.be

Auteurs:

frederik De Kreyger
Patsy Billemon
Johan Hoorne

DL&H Archeologienota

© 2021 – De Logi & Hoorne bv

Niets uit deze publicatie mag vermenigvuldigd worden, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook (digitaal, mechanisch, door fotokopie) zonder toestemming van De Logi & Hoorne bv

Inhoud

DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN	5
Abstract	5
Hoofdstuk 1: bureauonderzoek	5
1. Beschrijvend gedeelte	5
1.1. Administratieve gegevens	5
1.2. Onderzoekskader	7
1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen	7
1.2.2. Criteria voor opmaken archeologienota	7
1.3. Onderzoeksopdracht	7
1.3.1. Vraagstelling	7
1.3.2. Randvoorwaarden	7
1.4. Onderzoeksstrategie en -methode	10
2. Assessmentrapport	11
2.1. Methoden, technieken en criteria	11
2.2. Assessment van het onderzochte gebied	11
2.2.1. Landschappelijke ligging	11
2.2.1.1. Ligging	11
2.2.1.2. Geologie	11
2.2.1.3. Aardkunde	13
2.2.1.4. Topografie	13
2.2.1.5. Bodemgebruik	13
2.2.2. Archeologische voorkennis en historisch kader	16
2.2.2.1. Historisch kader	16
2.2.2.2. Archeologische voorkennis	24
2.2.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	30
2.2.4. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed	30
2.2.5. Synthese	31
2.2.6. Afweging noodzaak en motivering verder onderzoek	32
2.2.7. Samenvatting onderzoek	32
Hoofdstuk 2: Bibliografie en bijlagen	33
1. Bibliografie	33

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	35
1. Gemotiveerd advies voor het al dan niet moeten nemen van maatregelen	35
1.1. Volledigheid uitgevoerde onderzoek	35
1.2. Afwezigheid van een archeologische site	35

DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN

Abstract

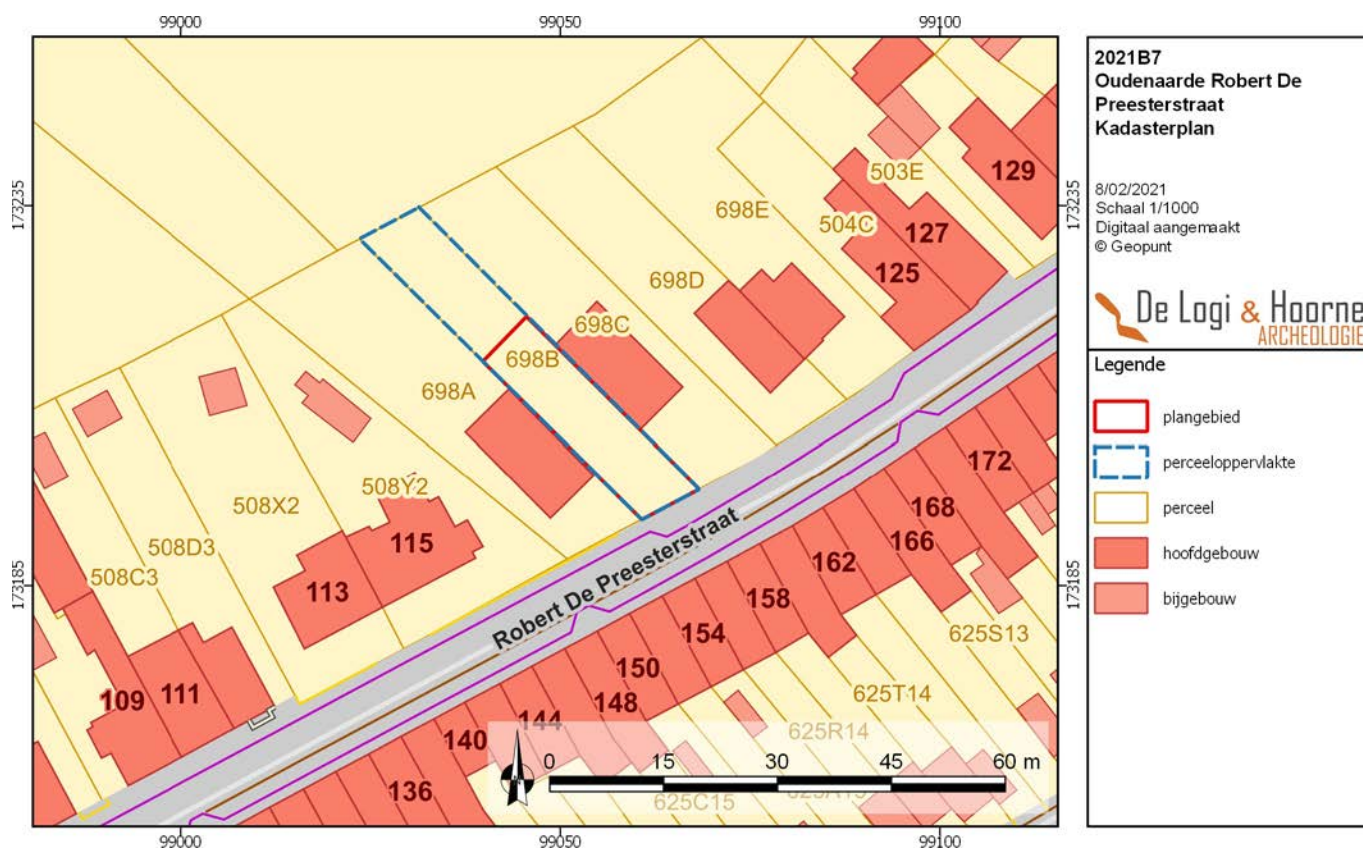
Aan de Robert De Preesterstraat 119 in Oudenaarde (Nederename) wenst de initiatiefnemer op een perceel van 436m² een woning met een maximale grondimpact van 253m² te bouwen in een archeologische zone. Deze werken kunnen een verstoring en vernietiging van een mogelijk archeologisch bodemarchief met zich mee brengen. De voorgaande studie van de beschikbare geografische gegevens, historische kaarten, luchtfoto's en archeologische voorkennis doen, in combinatie met de geringe oppervlakte van het plangebied, een laag archeologisch kennispotentieel vermoeden bij een eventueel vervolgonderzoek. Bijgevolg wordt geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd.

HOOFDSTUK 1: BUREAUONDERZOEK

1. Beschrijvend gedeelte

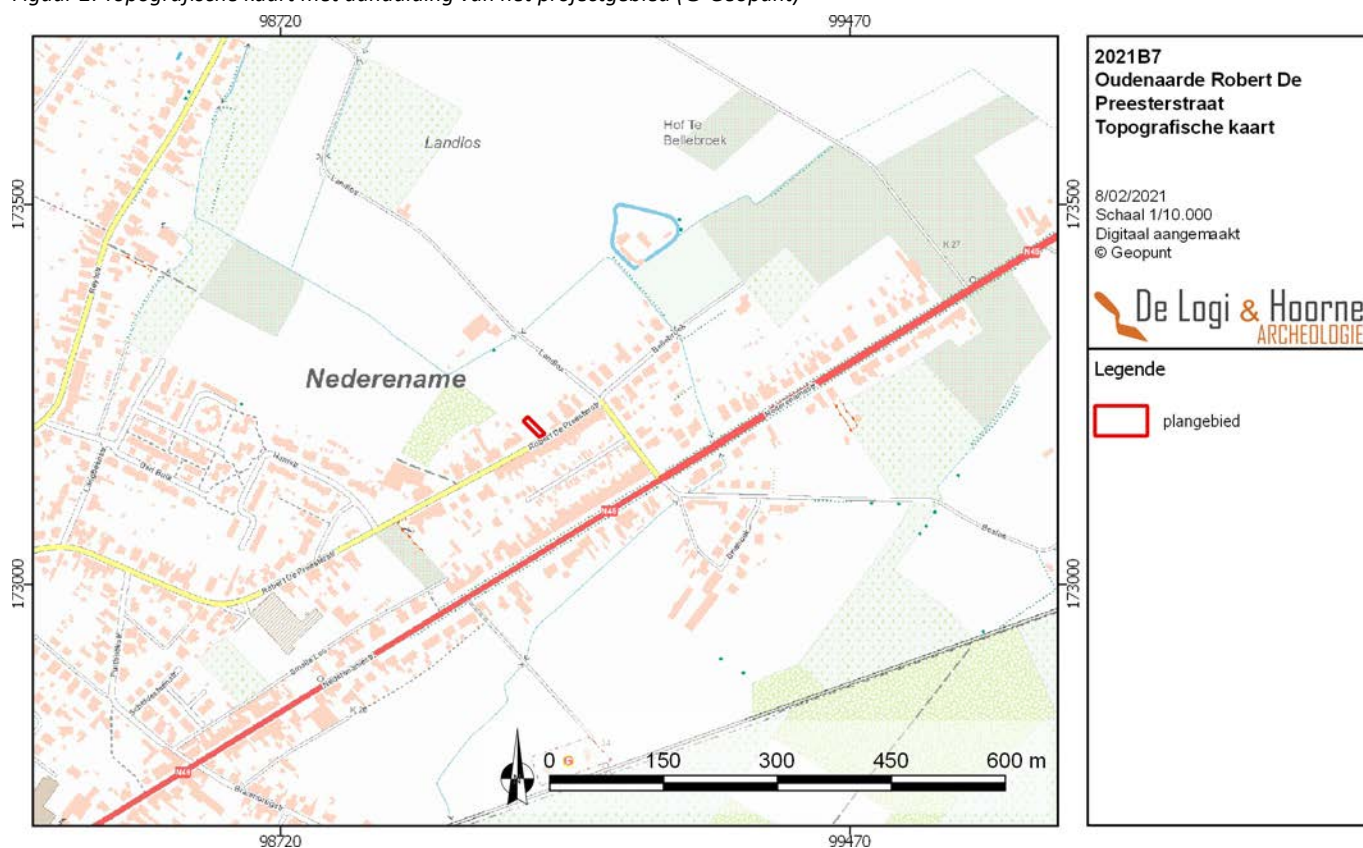
1.1. Administratieve gegevens

Projectcode proefsleuven:	2021B7
Sitecode:	ODU-RDP-21
Nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan:	Niet van toepassing
Erkende archeoloog:	De Logi & Hoorne bvba OE/ERK/Archeoloog/2015/00052
Locatie projectgebied:	Projectgebied in Nederename (Oudenaarde), omsloten door Robert De Preesterstraat en de Landlos.
Bounding box (Lambert 72):	punt 1: min. X: 99023,6; max. Y: 173234,79 punt 2: max. X: 99068,3; min. Y: 173193,73
Kadaster:	Oudenaarde, Afdeling 3, Sectie A: 698b
Oppervlakte plangebied:	253m ²
Oppervlakte percelen:	436m ²
Termijn bureauonderzoek:	4 februari t.e.m. 8 februari 2021
Betrokken actoren en specialisten:	Frederik De Kreyger (erkend archeoloog, veldwerkleider); Patsy Billemon (aardkundige); Johan Hoorne (redactie)
Wetenschappelijke advisering:	niet van toepassing
Kadasterkaart:	figuur 1
Topografische kaart:	figuur 2

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

1.2. Onderzoekskader

1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen

De initiatiefnemer wenst op een perceeloppervlakte van 436m² een terrein van 253m² aan de Robert De Preesterstraat in Oudenaarde (Nederename) te ontwikkelen. Het betreft kadastraal het perceel 698b van Sectie A, Afdeling 3 in Oudenaarde.

Op het terrein zal een nieuwe gesloten eengezinswoning gebouwd worden. Het terrein is momenteel braakliggend en deed dienst als werfzone voor de aanpalende woningen. De woning met bijhorend terras zal een maximale oppervlakte van 136m² omvatten. Rekening houdend met allerhande werfverkeer en de aanleg van nutsleidingen en diverse regenwater- en rioleringsputten wordt een oppervlakte van 253m² als plangebied afgebakend.

1.2.2. Criteria voor opmaken archeologienota

De initiatiefnemer wenst een terrein van 253m² groot aan de Robert De Preesterstraat in Oudenaarde (Nederename) te ontwikkelen. Hiervoor dient hij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan te vragen. Het plangebied bevindt zich niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten is of in een beschermde archeologische site maar ligt net binnen een vastgestelde archeologische zone. De percelen binnen het projectgebied hebben een oppervlakte die groter is dan 300m² en de bodemingreep is groter dan 100m². Volgens artikel 5.4.1. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 moet bij de vergunningsaanvraag een archeologienota waarvan akte is genomen gevoegd worden.

1.3. Onderzoeksopdracht

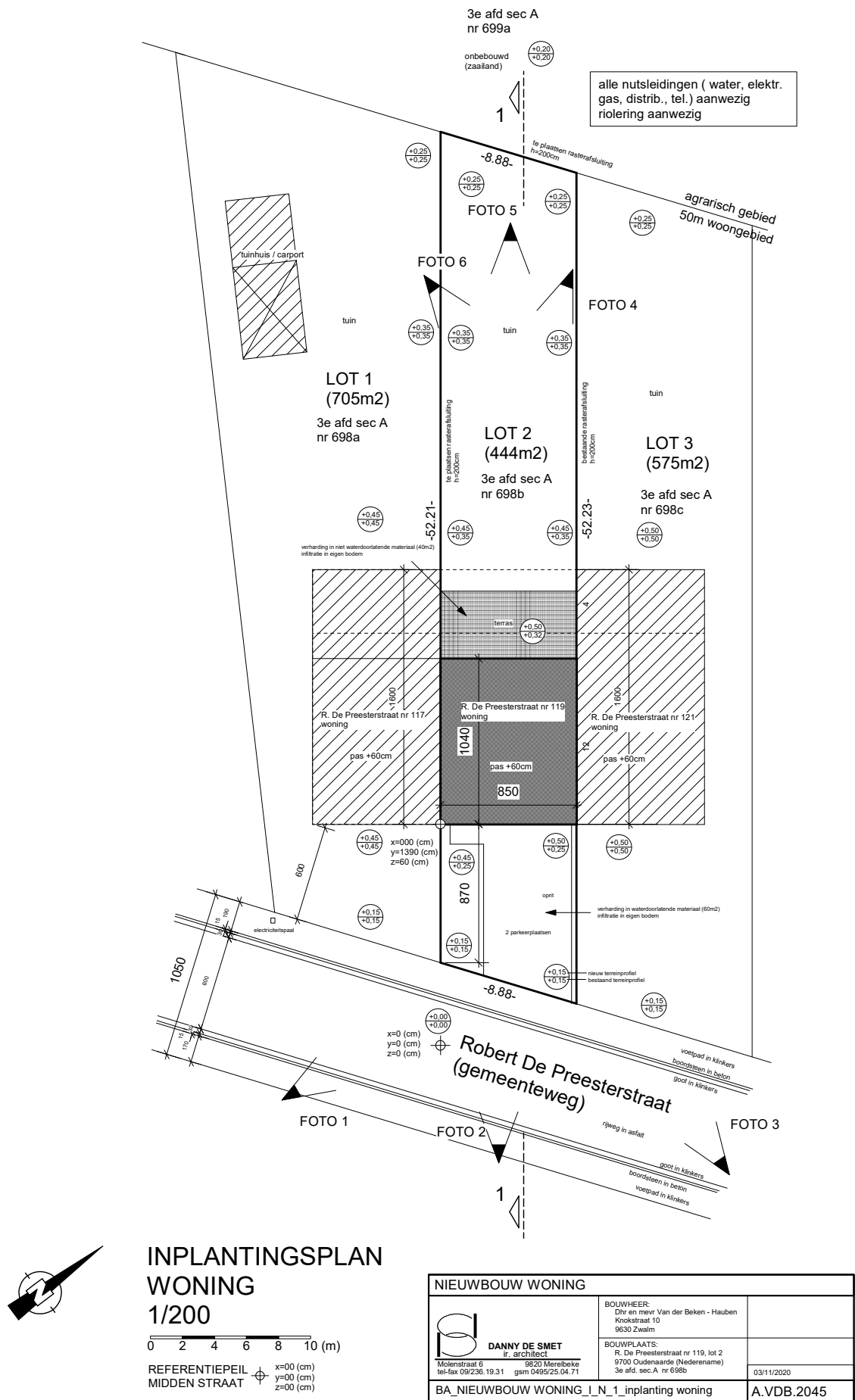
1.3.1. Vraagstelling

Dit bureauonderzoek heeft als doel het archeologisch potentieel van het projectgebied van 253m² groot langs de Robert De Preesterstraat in Oudenaarde (Nederename) door middel van historische bronnen en kaartmateriaal in te schatten. Op basis van deze bronnen moet afgewogen kunnen worden of verdere maatregelen in het kader van het archeologisch vooronderzoek nodig zijn, en welke deze zijn. Uiteindelijk moet dit bijdragen aan de finale afweging of voor een (deel van) het projectgebied al dan niet verdergezet onderzoek in de vorm van een archeologische opgraving noodzakelijk is, en of er mogelijkheden tot behoud *in situ* bestaan, en wat hiervoor de voorwaarden en vereisten zijn. Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

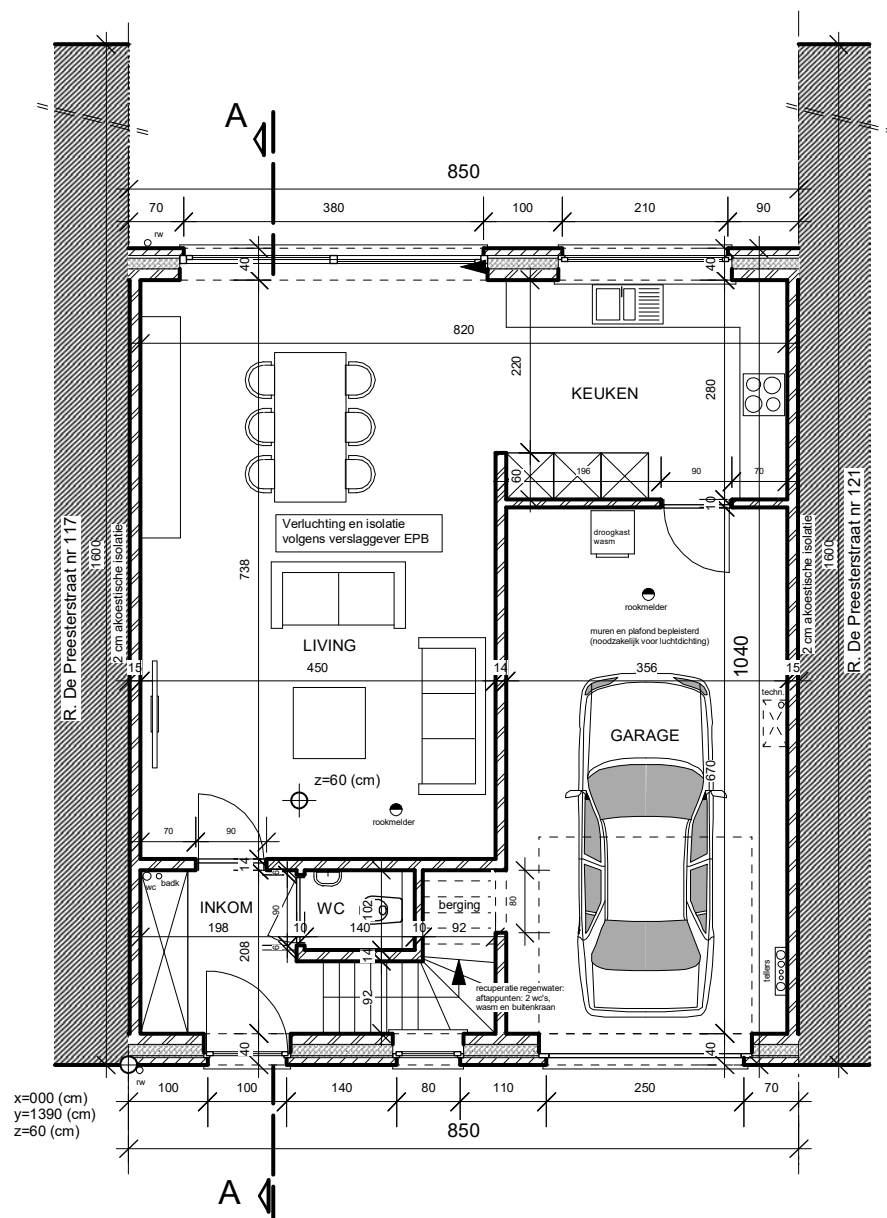
- Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke evolutie kende het landgebruik en welke invloed heeft dit gebruik op de bewaring van het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites? Wat is de aard, datering en bewaring?
- Wat is het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?

1.3.2. Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bestaande bronnen gebruikt.

Figuur 3: Overzichtsplan van de ontworpen toestand (© Danny De Smet)

GELIJKVLOERS WONING 1/100

0 50 100 150 200 250 (cm)

REFERENTIEPEIL MIDDEN STRAAT $\oplus$ x=00 (cm)
y=00 (cm)
z=00 (cm)

LEGENDE

	binnenmetselwerk
	paramentmetselwerk
	funderingsmetselwerk
	beton
	isolatie

NIEUWBOUW WONING		
 DANNY DE SMET ir. architect Molenstraat 6 9820 Merelbeke tel-fax 09/236.19.31 gsm 0495/25.04.71	BOUWHEER: Dhr en mevr Van der Beken - Hauben Knokstraat 10 9630 Zwalm	
	BOUWPLAATS: R. De Preesterstraat nr 119, lot 2 9700 Oudenaarde (Nederename) 3e afd. sec.A nr 698b	03/11/2020
BA_NIEUWBOUW WONING_P_N_2_gelijkvloers woning		A.VDB.2045

Figuur 4: Detailbeeld van het gelijkvloers van de te ontworpen toestand (© Danny De Smet)

1.4. Onderzoeksstrategie en -methode

Dit bureauonderzoek moet, op basis van de literaire en cartografische bronnen, leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

Voor de uitvoering van het bureauonderzoek werd de bestaande literatuur over het projectgebied en de omgeving doorgenomen. Daarnaast zijn zowel de aardkundige als de historische cartografische bronnen geraadpleegd en zijn online beschikbare georeferente kaarten onderzocht. Deze gegevens leveren een inzicht in de gekende geomorfologie, bewoningsgeschiedenis, landschapshistoriek en -genese van het plangebied op.

Gegevens over aardkunde en geologie zijn geraadpleegd via de webservices van DOV Vlaanderen. Hoogtemodellen, orthografische foto's, historische kaarten en de bodemerosiekaart werden nagegaan via de webservices van Geopunt. De topografische kaart is via de website van het NGI geconsulteerd. Gegevens over de gekende erfgoedwaarde van het projectgebied werden geraadpleegd via het geoportaal en de Centrale Archeologische Inventaris. Een bestand met de afbakening van het projectgebied en de verschillende percelen, alsook de te realiseren plannen werd ter beschikking gesteld door de opdrachtgever.

Het aardkundige luik van het bureauonderzoek werd uitgevoerd door Patsy Billemon. Het meest relevante kaartmateriaal is onderzocht om de interpretatie van het gebied staven. Dit betreft voornamelijk de tertiair en quartair geologische kaart, de bodemkaart en het digitaal hoogtemodel. Aanvullend werd gebruik gemaakt van het boek 'Geologie van Vlaanderen' (BORREMANS 2015). Ook de landschappelijke boringen die in het verleden op en rond het terrein gebeurden, werden in het onderzoek geïncorporeerd. Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de bodemsoorten en hun verwachtingsgebied. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems, podzolen en/of restanten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden.

Het historische luik omvatte van het onderzoek, dat de studie van de kaart van Ferraris (1777), de Atlas der Buurtwegen (circa 1840), de Poppkaart (1842-1879) en de topografische kaart Vandermaelen (1846-1854). Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden. Het gekende erfgoed en archeologisch onderzoek van het onderzoeksgebied en zijn omgeving werd via het Geoportaal Onroerend Erfgoed en de Centrale Archeologische Inventaris opgezocht. Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur. Daarnaast is gebruik gemaakt van bronnen over de lokale toponymie en geschiedenis. De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid en zijn opgelijst in de bibliografie. Frederik De Kreyger bundelde alle data in GIS en vatte de gegevens samen in deze archeologienota.

2. Assessmentrapport

2.1. Methoden, technieken en criteria

Dit assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het bureauonderzoek: dit zijn al de relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

2.2. Assessment van het onderzochte gebied

2.2.1. Landschappelijke ligging

In dit onderdeel van het assessmentrapport wordt het projectgebied ruimtelijk gesitueerd met aandacht voor zijn topografische en landschappelijke inplanting, en zijn bodemkundige, geologische en geomorfologische eigenschappen.

2.2.1.1. LIGGING

Het projectgebied is gelegen aan de noordelijke kant van de Robert De Preesterstraat in het dorp Nederename, deelgemeente van de stad Oudenaarde en ligt binnen een niet verstedelijkt gebied, zo'n 850m in oostelijke richting van de dorpskern en de kerk van Nederename. Het centrum van de stad Oudenaarde ligt op 2,8km in zuidwestelijke richting. Binnen het terrein staat geen bewoning. Perceel 698b is momenteel een braakliggend terrein dat in gebruik wordt genomen als werfzone voor de aangrenzende woningen.

Het projectgebied bevindt zich binnen het stroomgebied van de Schelde, die op 1,1km in westelijke richting stroomt. Voor het rechte trekken van deze stroom omstreeks het einde van de 19de eeuw en begin van de 20ste eeuw, kende het tracé van de Schelde een sterk meanderend patroon. Rondom het plangebied stroomt de Middelgracht. Deze gracht kent verschillende uitlopers waardoor de Middelgracht als een U-vorm rondom het projectgebied loopt. In noordelijke richting ligt deze gracht op 110m van het projectgebied, in oostelijke richting 230m en in zuidoostelijke richting 211m.

2.2.1.2. GEOLOGIE

Het onderzoeksgebied maakt deel uit van het Vlaamse Valleilandschap. Dit gebied situeert zich ten noorden van Gent tussen Maldegem en Stekene met zuidelijke uitlopers richting de Boven-Schelde, het Leiedal, de Dendervallei en oostelijke uitlopers richting Rupel-Dijle-Demer tot nabij Werchter. De Vlaamse Vallei bestaat uit een complex van thalwegen die zich in verschillende fasen hebben ingesneden in het Paleogeen- en Neogeensubstraat en daarna opgevuld zijn geweest met jong-Quartaire sedimenten. Deze Vlaamse Vallei vormt de kern van Zandig Vlaanderen, een zandige vlakte met een TAW waarde onder de +10m (BORREMANS 2015: 211-212). Meer specifiek bevindt het onderzoeksgebied zich in de zuidelijke uitloper richting de Boven-Schelde (BOGEMANS & VAN MOLLE 2005).

Ter hoogte van het projectgebied werd het Lid van Moen, ook gekend als het Lid van Roubaix, aangesneden. Dit Lid is opgebouwd uit een heterogene, kalkloze mariene kleiafzetting met siltige tot zandige tussenlagen. Het Lid van Moen behoort toe aan de Formatie van Kortrijk en is afgezet tijdens het vroeg-Eoceen (56 tot 47,8 miljoen jaar geleden) (STEURBAUT 2015: 130-132).

Op de quartair geologische kaart staat het projectgebied gekarteerd als een type 3. Dit type omvat vroeg-pleniglaciaal fluvioperiglaciaal sedimenten waarop mogelijk midden- of laat-pleniglaciaal eolische sedimenten werden afgezet. Deze midden- en laat-pleniglaciaal eolische afzettingen zijn echter niet noodzakelijk (nog) aanwezig. Tenslotte worden deze sedimenten afgedekt door fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan.

Figuur 5: Recente orthofoto met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 6: Detail van de orthofoto met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

2.2.1.3. AARDKUNDE

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen zou de bodem binnen het terrein bestaan uit twee bodemtypes. Het oostelijke tot zuidoostelijke gedeelte staat geclassificeerd als bebouwde zone (OB). Hier wordt verwacht dat deze bodem sterk antropogeen verstoord is, veroorzaakt door vroegere grondwerken. In de *World Reference Base*-classificatie (WRB) wordt deze bodem geïnterpreteerd als *technosol/not surveyed* (DONDEYNE *et al.* 2015).

Het overige gedeelte van het onderzoeksgebied bestaat uit een natte zandleembodem zonder profiel (Lep). Deze bodems zijn zeer nat en kunnen tijdens de winters tijdelijk onder water komen te staan. Ze zijn voornamelijk geschikt als akkerland. In de *World Reference Base*-classificatie (WRB) wordt deze bodem geïnterpreteerd als een *Eutric Fluvic Gleyic Cambisols*. Dit verwijst naar een bodem met een beperkte profielontwikkeling en met een dikke structuur of kleuren B-horizont of met een antropogene horizont < 0,50m. De *principal qualifier* 'eutric' verwijst naar de hoge basenverzadiging van de bodem terwijl de *principal qualifier* 'fluvic' verwijst naar de fluviatiele oorsprong van de bodem waarbij het aanwezige sediment nog geen echte bodemstructuur vertoont maar wel nog de gelaagdheid bezit van de oorspronkelijke afzetting. De *principal qualifier* 'gleyic' indiceert dat deze bodem oxido-reductie kleuren zal vertonen waar de grond verzadigd wordt door een permanente grondwatertafel (DONDEYNE *et al.* 2015).

In de naaste omgeving van het projectgebied worden niet enkel natte maar ook drogere bodems waargenomen. De locaties van deze drogere bodems komen overeen met het voorkomen van bewoning op de beschikbare historische kaarten, onder andere het dichtstbijzijnde dorpje, Nederename. Dit doet vermoeden dat het projectgebied in het verleden niet werd uitgekozen als bewoningslocatie door de aanwezige natte bodem.

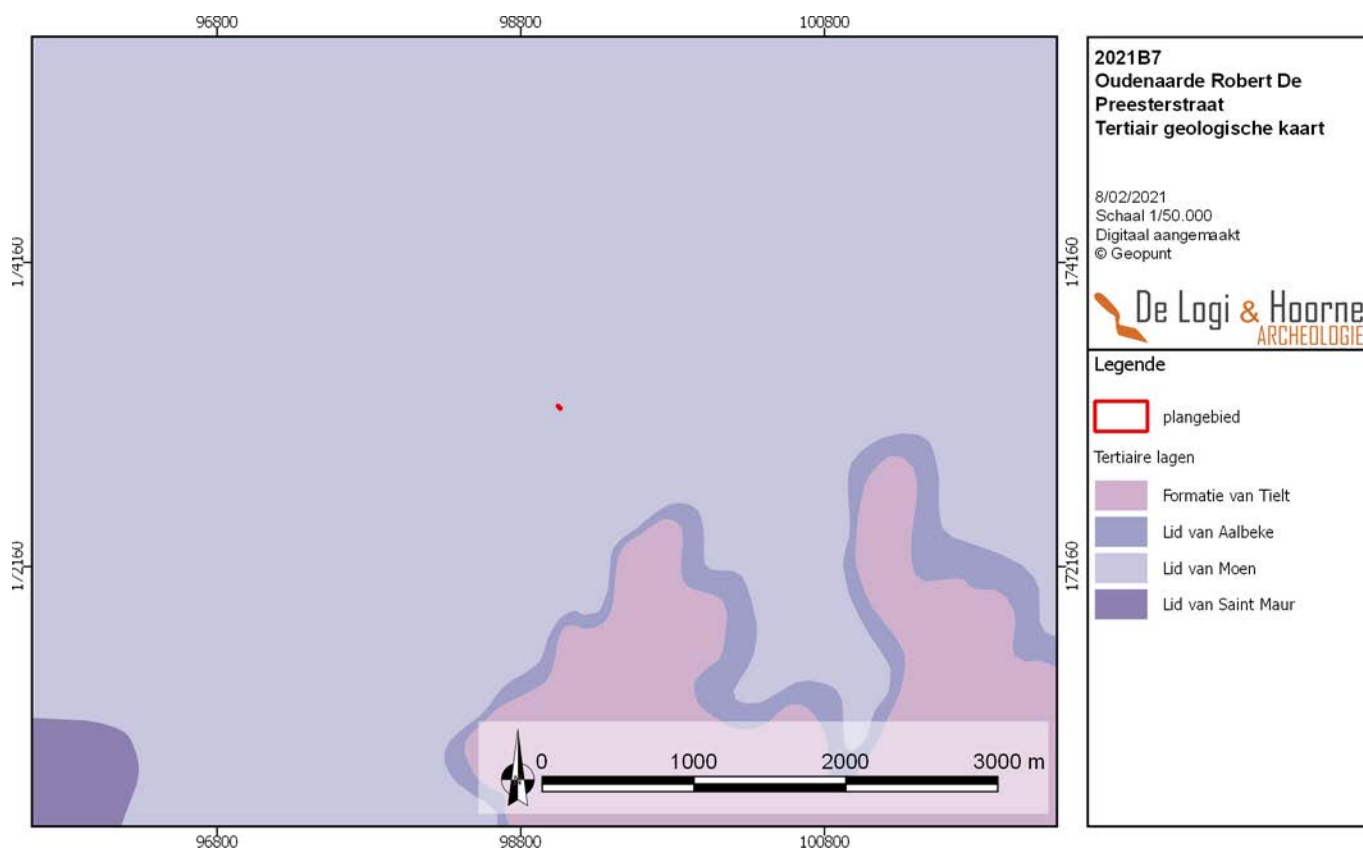
2.2.1.4. TOPOGRAFIE

De topografie van het onderzoeksgebied varieert tussen de 11,6 en 12,0m TAW. Een duidelijk reliëfverloop kan niet worden waargenomen doordat het volledig gebied ongeveer dezelfde TAW waarden vertoont. Enkel in het noorden is een klein gedeelte aanwezig dat iets lager gelegen is (11,6 m TAW).

Als men gebruik maakt van de kaart 'Traditionele Landschappen Vlaanderen', maakt het onderzoeksgebied deel uit van de Scheldevallei van Gent tot Doornik. Dit landschap wordt gedomineerd door de gekanaliseerde rivier, met het ontstaan van een vallei, afgesneden meanders, steile dalwanden (vooral oostelijke),... tot gevolg. Deze belangrijke landschappelijke structurerende eenheid is zowel een cultuurhistorische als fysisch geografische grenszone. Bebouwing komt zowel gegroepeerd als verspreid voor (ANTROP 2002).

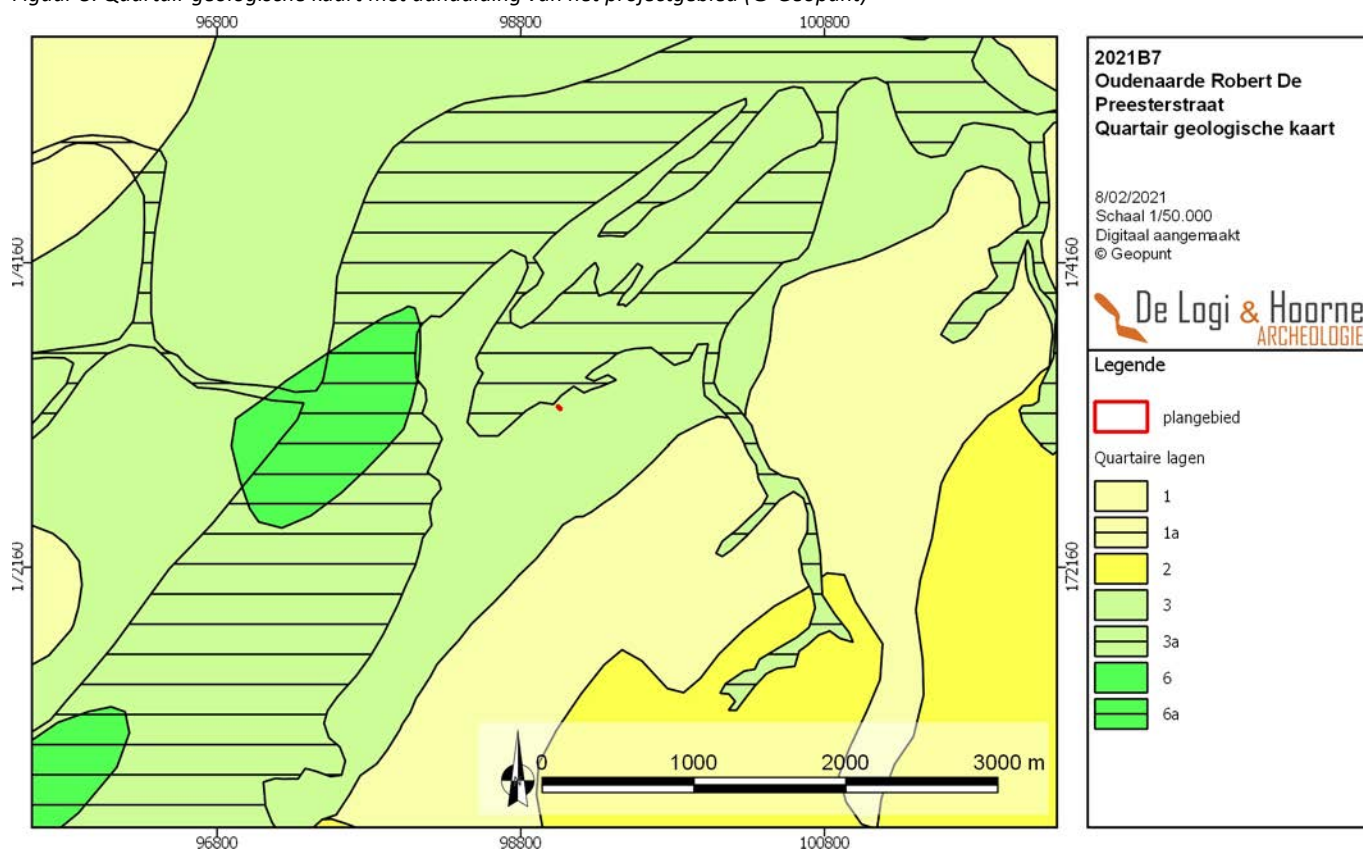
2.2.1.5. BODEMGEBRUIK

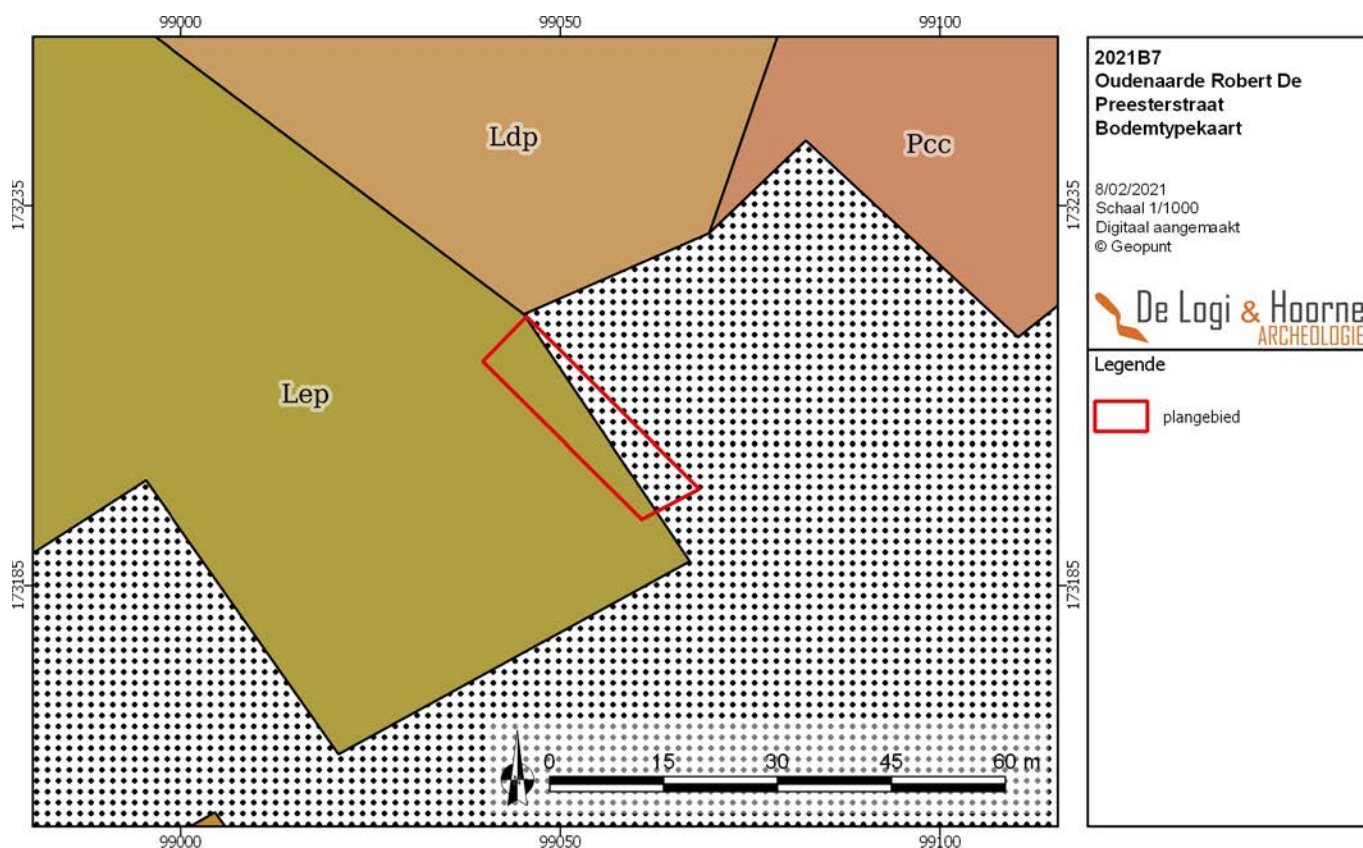
Binnen het projectgebied is momenteel geen bebouwing aanwezig. Het bestaat uit een grasveld dat recent werd braak gelegd door de aanleg van een huis op het naastliggende perceel. Ook op de oudere beschikbare luchtfoto's kan geen bebouwing op dit perceel worden waargenomen.

Figuur 7: Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

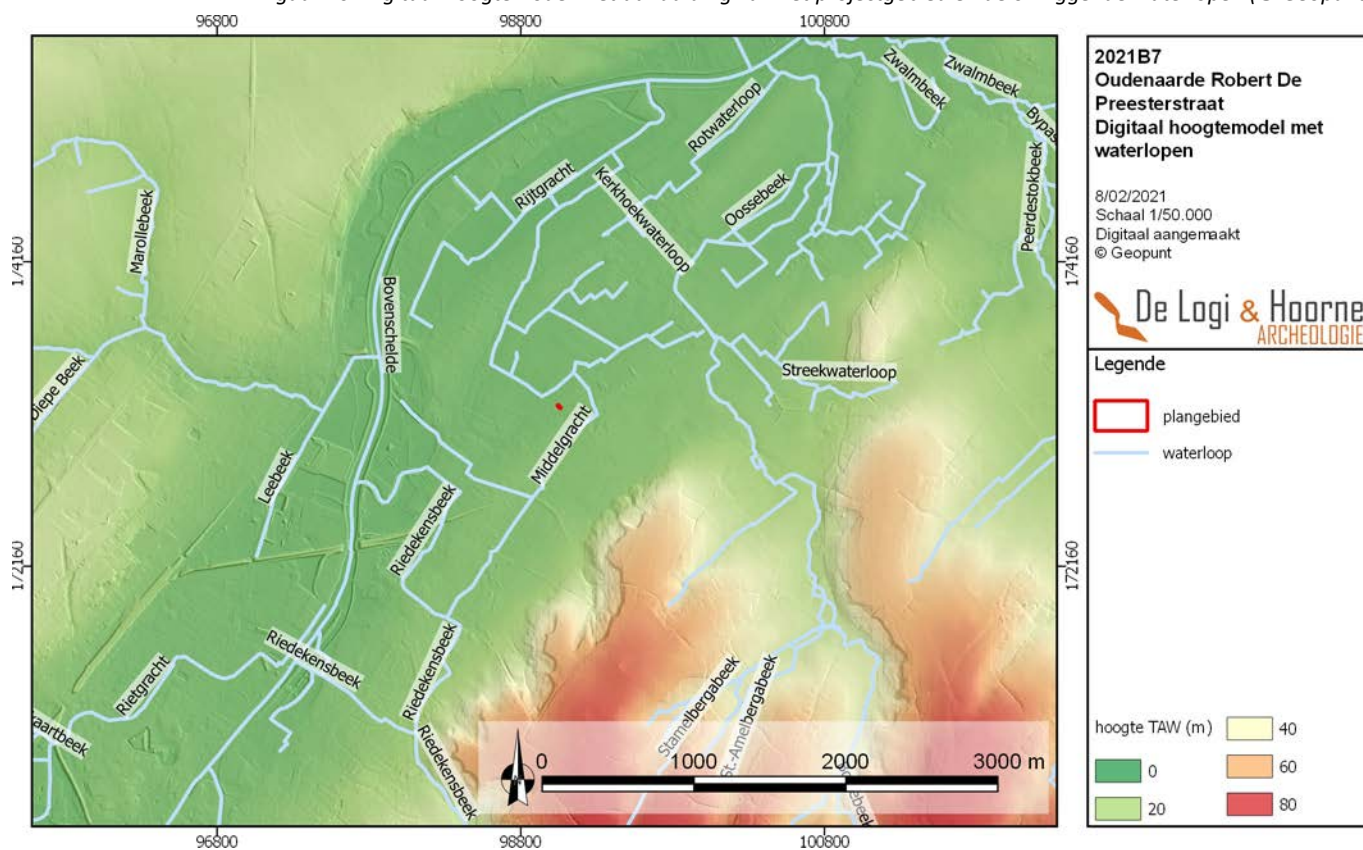
Figuur 8: Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

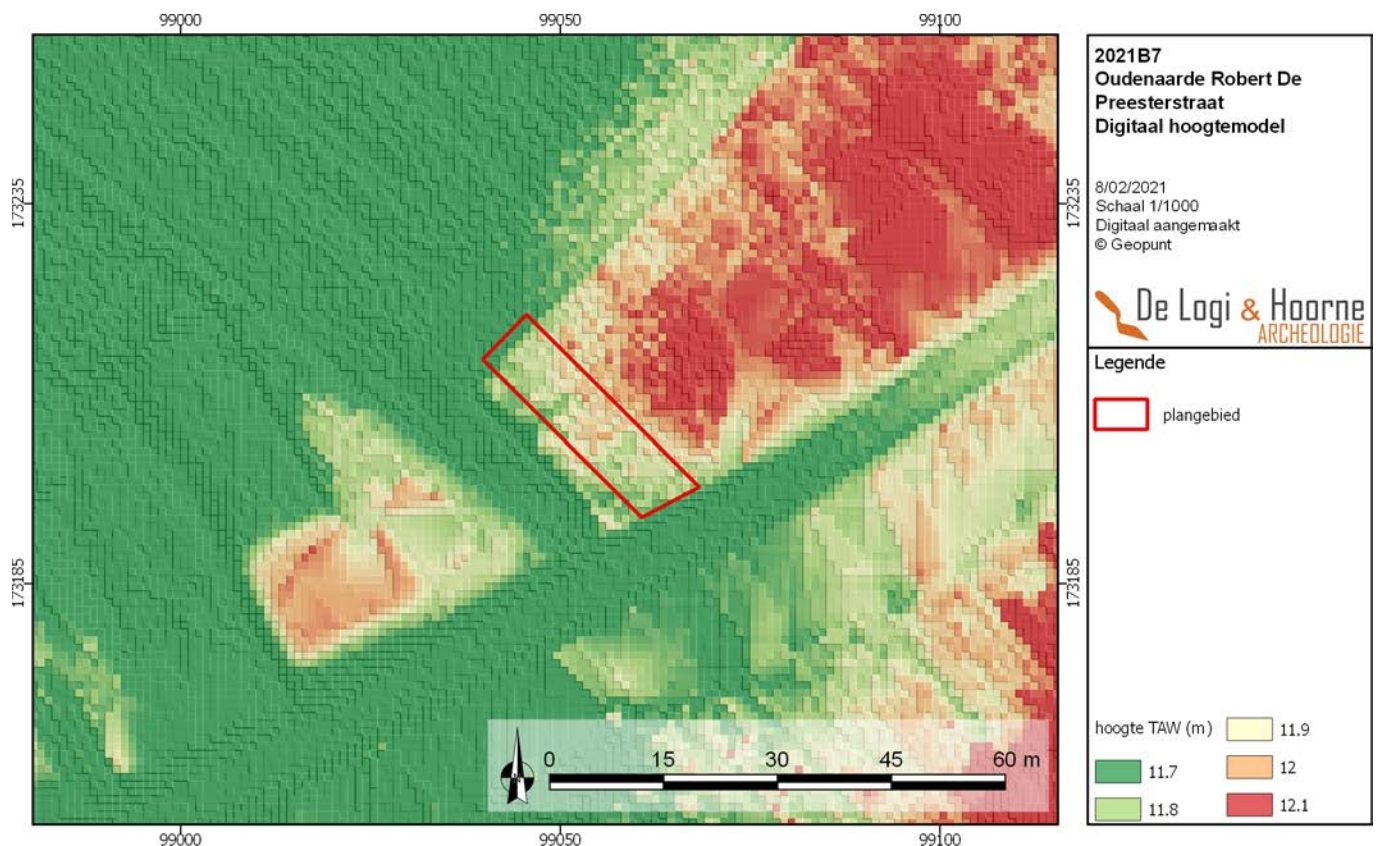

Figuur 9: Bodemtypekaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 10: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied en de omliggende waterlopen (© Geopunt)

Figuur 11: Detail van het digitaal hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

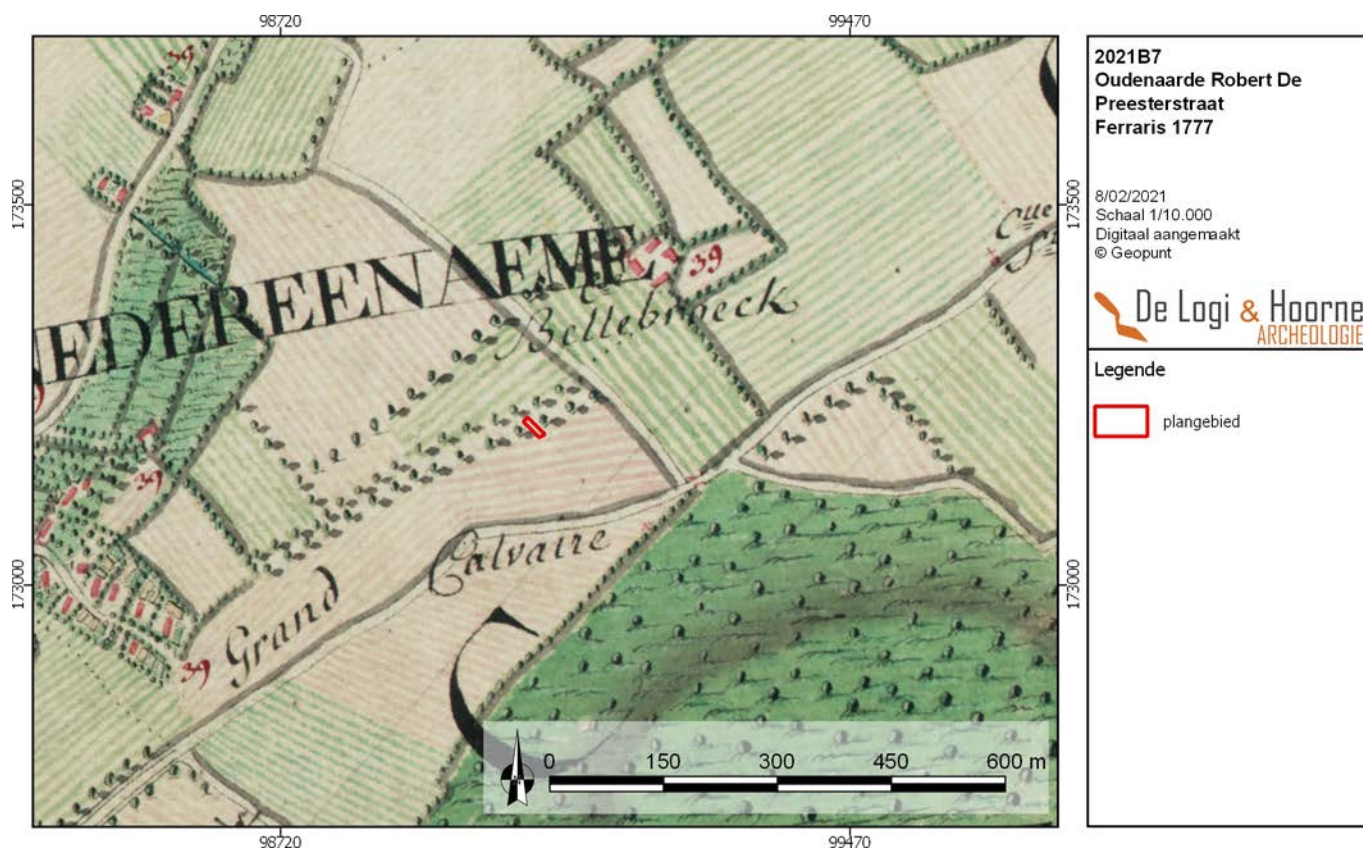
2.2.2. Archeologische voorkennis en historisch kader

Behalve informatie over de ligging en de ondergrond zijn gegevens uit geschiedkundige literatuur en oude kaarten en de reeds gekende archeologische vaststellingen voor het plangebied en zijn nabije omgeving van groot belang voor het maken van een goede assessment.

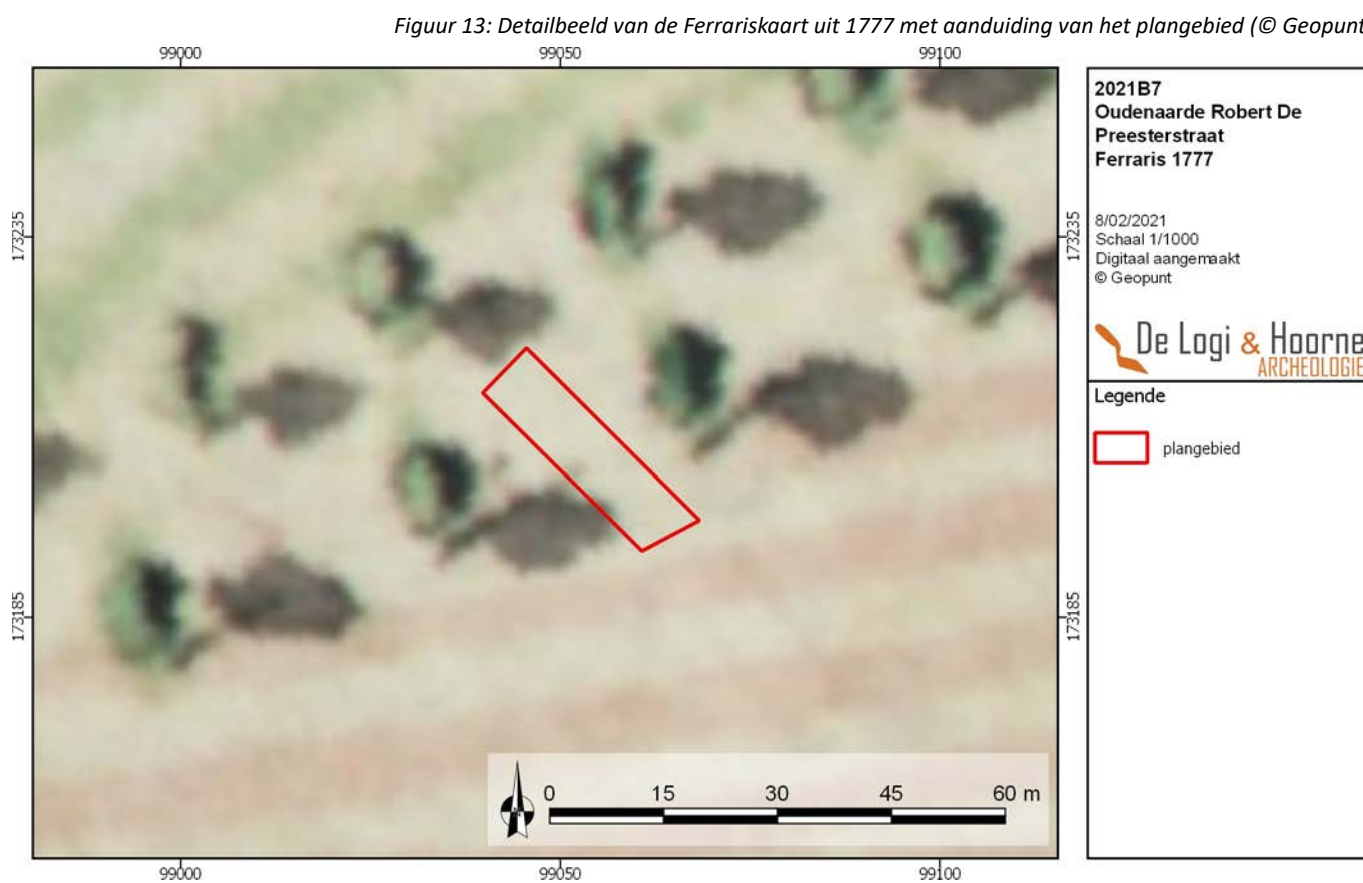
2.2.2.1. HISTORISCH KADER

Het toponiem Nederename hangt samen met de plaatsnamen Ename en Eine. Ename is een afgeleide van Eine, wat teruggaat op het Voorgermaanse *Agina*, wat gewoon water betekent (DE BRABANDERE *et al.* 2010: 73-74). De eerste vermeldingen van Eine zijn te situeren in 1089 als *Einis*, wat evolueert in 1161 naar *Eyna* (DE BRABANDERE *et al.* 2010: 73). Eine, samen met het achtervoegsel *-ham*, wat bocht betekent, vormt de betekenis bocht in de waterloop Eine, oftewel de betekenis van Ename. De eerste vermelding van Ename is echter ouder dan Eine. Omstreeks 941 wordt *Ehinham* voor het eerst beschreven, wat in 1183 resulteert in *Eyham* en in 1187 *Enam* wordt (DE BRABANDERE *et al.* 2010: 78).

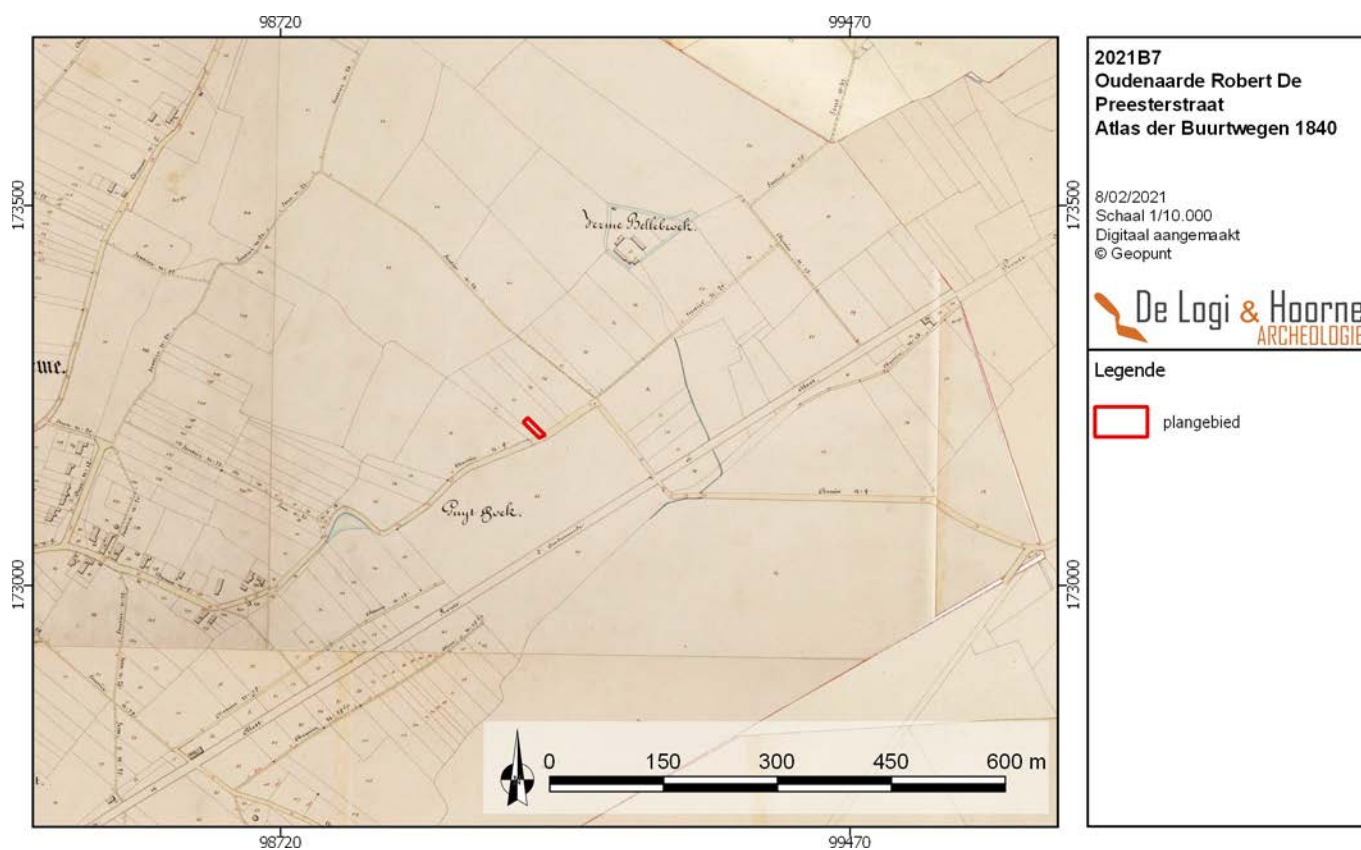
Nederename vormde oorspronkelijk het domein waar de villa van *Ehinham* was gelegen. Tot het grondgebied behoorde zowel het huidige Nederename als Ename. De moederkerk van het domein *Ehinham*, de Sint-Vedastuskerk of Sint-Vaastkerk in Nederename, vormde het oorspronkelijke centrum van dit gebied (VANDEPUTTE 2008: 327). Omstreeks 925 behoorde dit domein toe tot het Duitse rijk en vormde het gebied een belangrijke plaats aangezien het aan de Schelde lag wat de grens en conflictgebied was tussen Frankrijk en het Duitse rijk. Om deze grens te beschermen richtte de Duitse keizer Otto II drie markgraafschappen op: Antwerpen, Valenciennes en Ename. Omstreeks 974 werd het castrum en de portus in Ename gebouwd, ten zuiden gelegen van de bestaande Sint-Vedastuskerk in het huidige Nederename. Vanuit deze moederkerk werden in het huidige Ename de Sint-Salvatorskerk, ter hoogte van de abdij, en de Sint-Laurentiuskerk, meer naar het oosten gelegen, opgericht. Door de machtsverschuiving binnen het grondgebied van *Ehinham* werd het gebied rondom het castrum en de abdij als *Opper-Ename* of *Iham Superior* omschreven. Dit had tot gevolg dat Nederename als *de Inferiori Eiham* door het leven ging (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021). In 1033 wordt de burcht van Ename ingenomen door Boudewijn V, graaf van Vlaanderen zodat de mark Ename, waaronder ook het huidige Nederename, bij Vlaanderen

Figuur 12: Ferrariskaart uit 1777 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

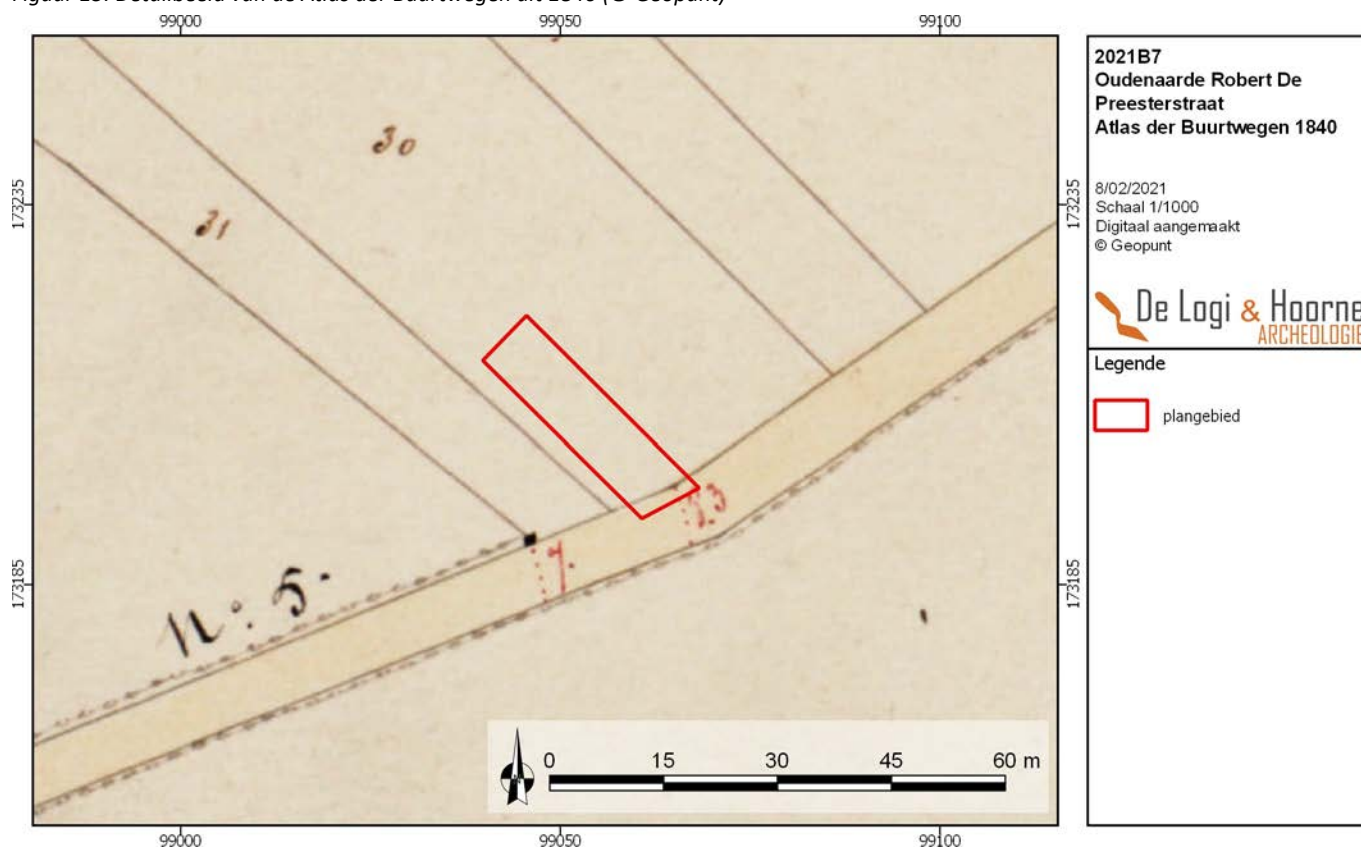

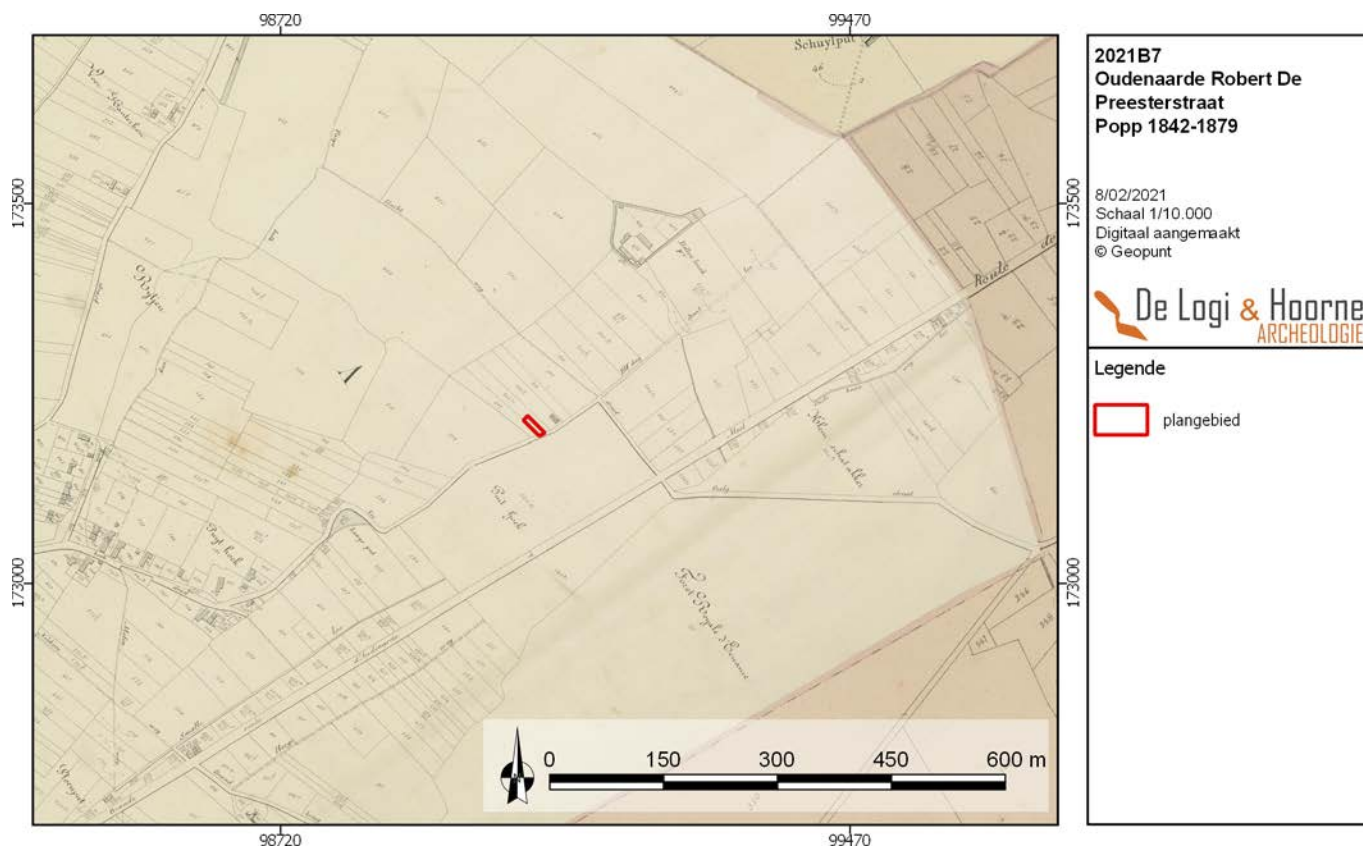
Figuur 13: Detailbeeld van de Ferrariskaart uit 1777 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

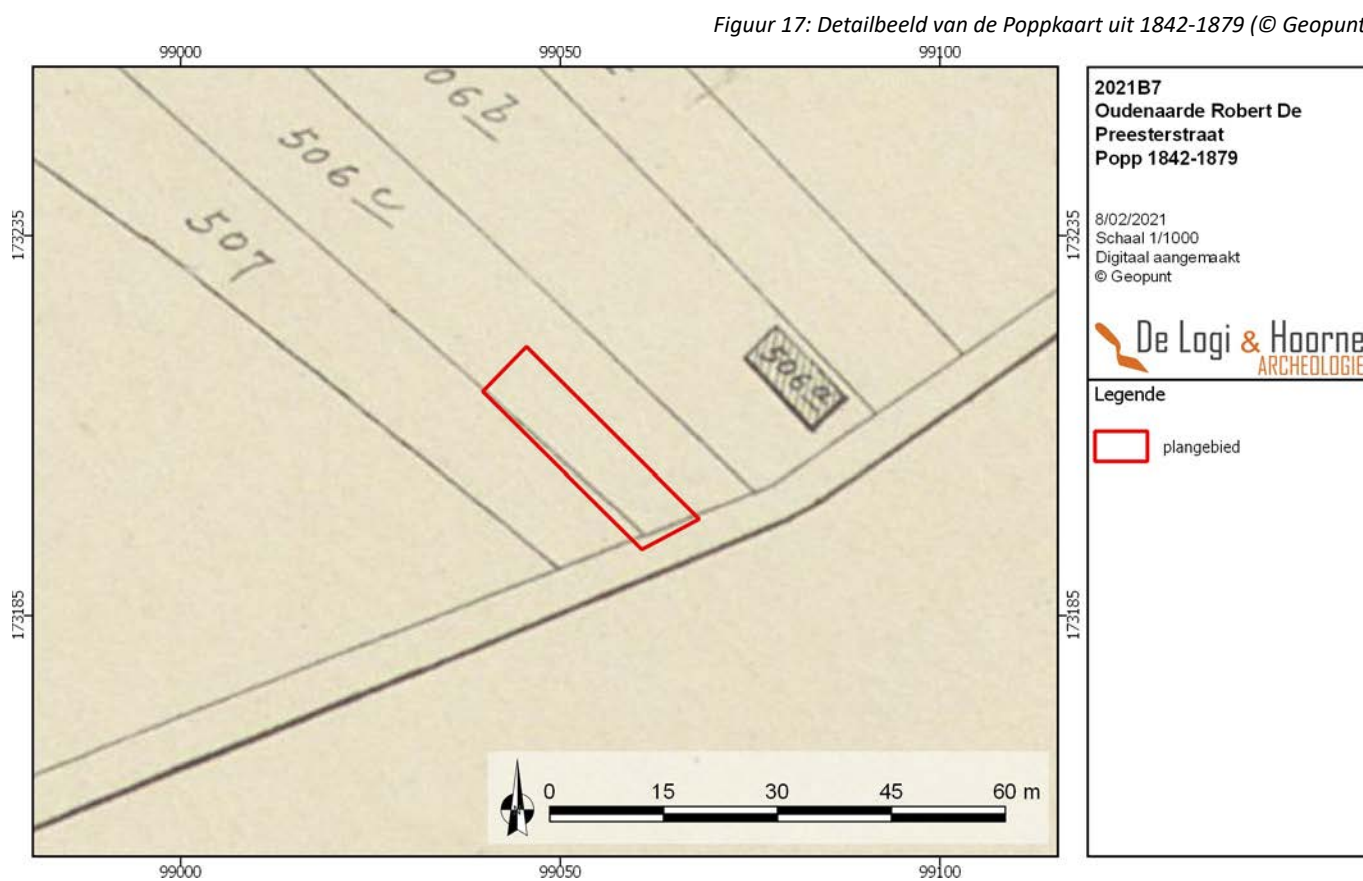
Figuur 14: Atlas der Buurtwegen uit 1840 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 15: Detailbeeld van de Atlas der Buurtwegen uit 1840 (© Geopunt)

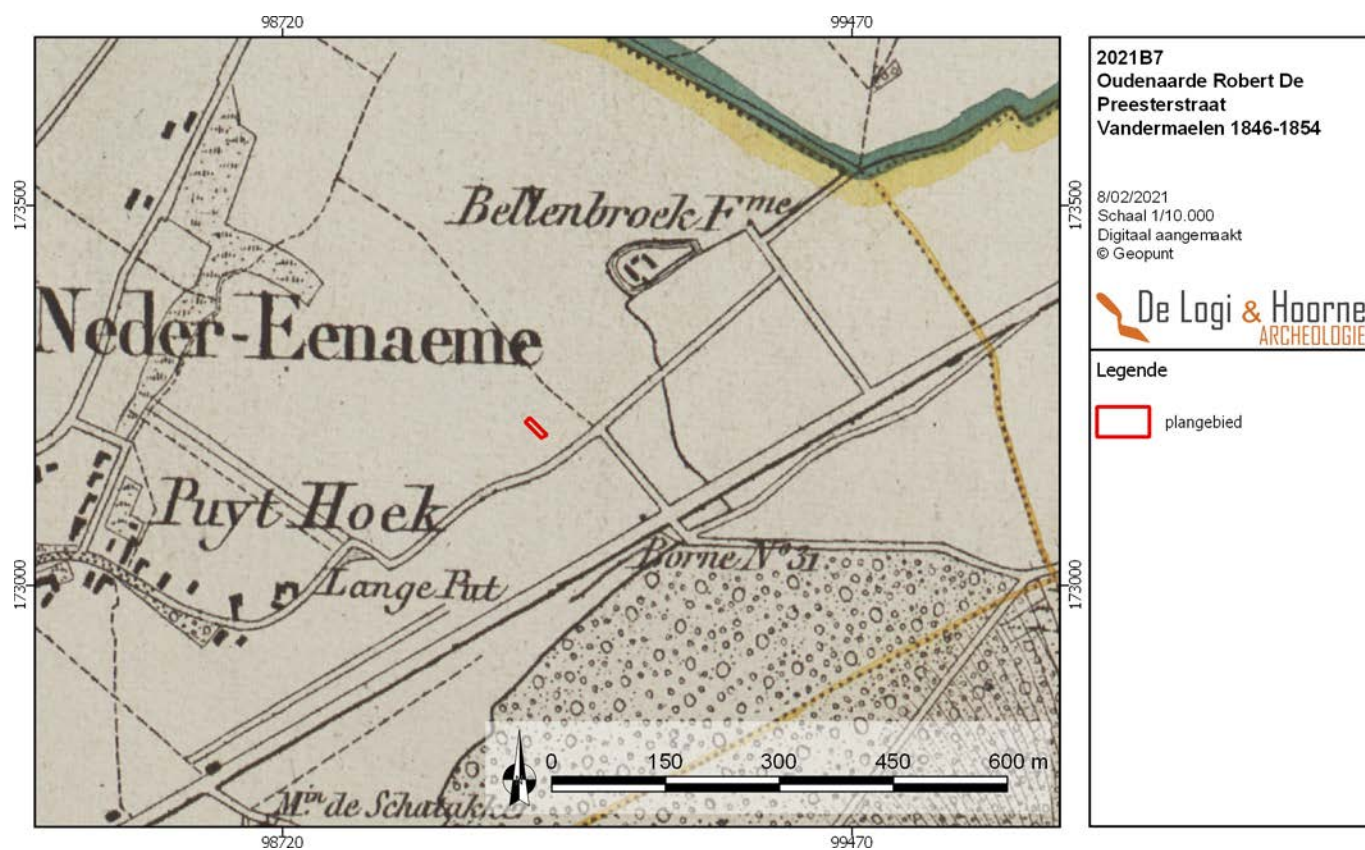

Figuur 16: De Poppkaart uit 1842-1879 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

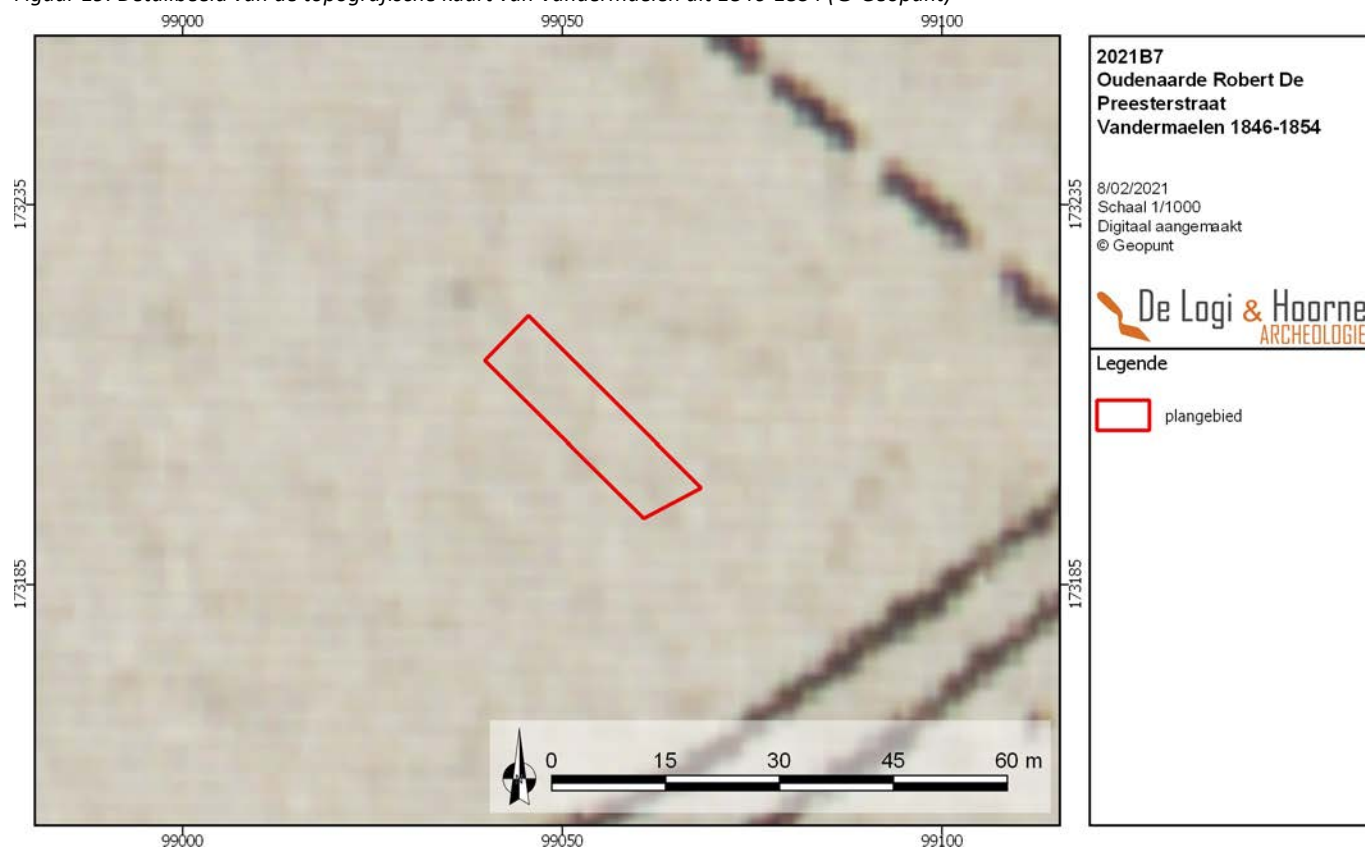

Figuur 17: Detailbeeld van de Poppkaart uit 1842-1879 (© Geopunt)

Figuur 18: Topografische kaart van Vandermaelen uit 1846-1854 met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 19: Detailbeeld van de topografische kaart van Vandermaelen uit 1846-1854 (© Geopunt)

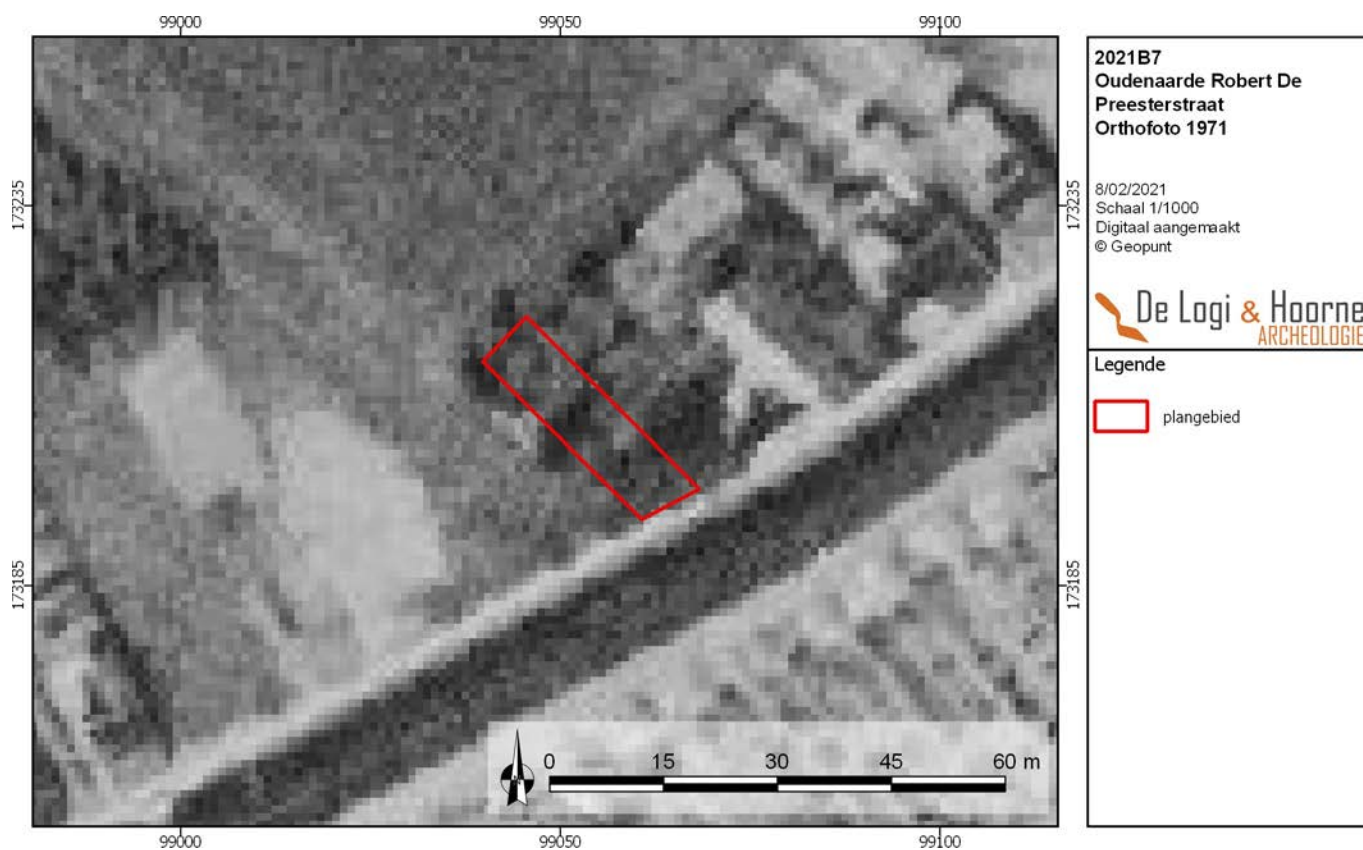
wordt gevoegd in 1047. Door de machtsverschuiving verdween het *castrum* en de *portus* in Ename waardoor Oudenaarde de commerciële rol van het gebied op zich nam. Het religieuze karakter van het gebied bleef door de aanwezigheid van de Sint-Salvatorsabdij echter bestaan en groeide doorheen de eeuwen verder uit. In 1795 werd de abdij afgeschaft en grotendeels gesloopt (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021).

Het toponiem Bellebroek, dat ten noordoosten van het plangebied te situeren valt, hangt samen met de ontstaansgeschiedenis van de gelijknamige hoeve in de buurt. In een verkoopakte uit 1651 staat de hoeve omschreven als *'t goet ten Bellen Broucke* en was eigendom van de heer *Bellen Broucke*. Door het lange bestaan van deze hoeve werd doorheen de eeuwen de gebieden rondom de hoeve ook als *Bellebroek* aangeduid. De toponiemen *Puithoek* en *Lange put*, beiden ten zuidwesten van het plangebied gelegen, verwijzen naar een put die vandaag de dag is gedempt (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021).

Het plangebied kan op verschillende historische kaarten herkend worden. Op de Ferrariskaart uit 1777 valt het projectgebied volledig binnen een grote zone dat als akkerland wordt gebruikt. Ten zuiden loopt een weg, genaamd *Grand Calvaire* die de voorloper lijkt te zijn van de huidige N46 of Nederenamestraat. Het terrein ligt binnen een door twee parallelle bomenrijen met NO-ZW oriëntatie afgebakend gebied dat duidelijk het huidige tracé van de Robert De Preesterstraat volgt. In westelijke richting is de dorpskern van *Nedereenaeme* te zien, gelegen aan de oude loop van de Schelde. Ten noordoosten, op ongeveer 240m van het projectgebied, ligt de boerderij van *Bellebroeck* en op 660m afstand in zuidwestelijke richting ligt de stenen *Moulin d'Eenaeme*. Het bos van Ename, dat op deze historische kaart veel groter is dan wat vandaag de dag is bewaard gebleven, ligt op een kleine 200m in zuidoostelijke richting van het plangebied. Van de vandaag aanwezige waterlopen rondom het projectgebied lijkt enkel een deel van de Riedekensbeek al te bestaan (WWW.GEOPUNT.BE 2021).

Op de Atlas der Buurtwegen uit 1840 is grotendeels de huidige situatie te herkennen. Ten zuiden is de voorloper van de Robert De Preesterstraat zichtbaar. Ook de N46 staat aangeduid als de *Route d'Audenaerde à Alost*. De inplanting van de wegen en de perceelindeling op de Poppkaart uit 1842-1879 komt bijna volledig overeen met de Atlas der Buurtwegen. Het bos van Ename staat op deze kaart aangeduid als *Koninklijk Bos van Eename*. De studie van de topografische kaart Vandermaelen uit 1846-1854 levert geen aanvullende informatie op over de historiek en toponymie van het projectgebied en zijn omgeving (WWW.GEOPUNT.BE 2021).

Aan de hand van de bekeken luchtfoto's kan besloten worden dat het projectgebied gedurende de afgelopen 45 jaar nauwelijks wijzigingen heeft ondergaan. Op de orthofoto uit 1971 lijkt het volledige plangebied nog bebost en maakt het deel uit van de tuin van een voormalige woning die zich ten oosten van het terrein bevindt. De luchtfoto's uit 1990, 2002 en 2009 geven dezelfde informatie. Op de luchtfoto uit 2015 is de volledige woning met bijhorende tuin afgebroken en in de daar opvolgende jaren wordt het terrein in verschillende kavels opgedeeld (WWW.GEOPUNT.BE 2021).

Figuur 20: Orthofoto uit 1971 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 21: Orthofoto uit 2002 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 22: Orthofoto uit 2009 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 23: Orthofoto uit 2015 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 24: Orthofoto uit 2020 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

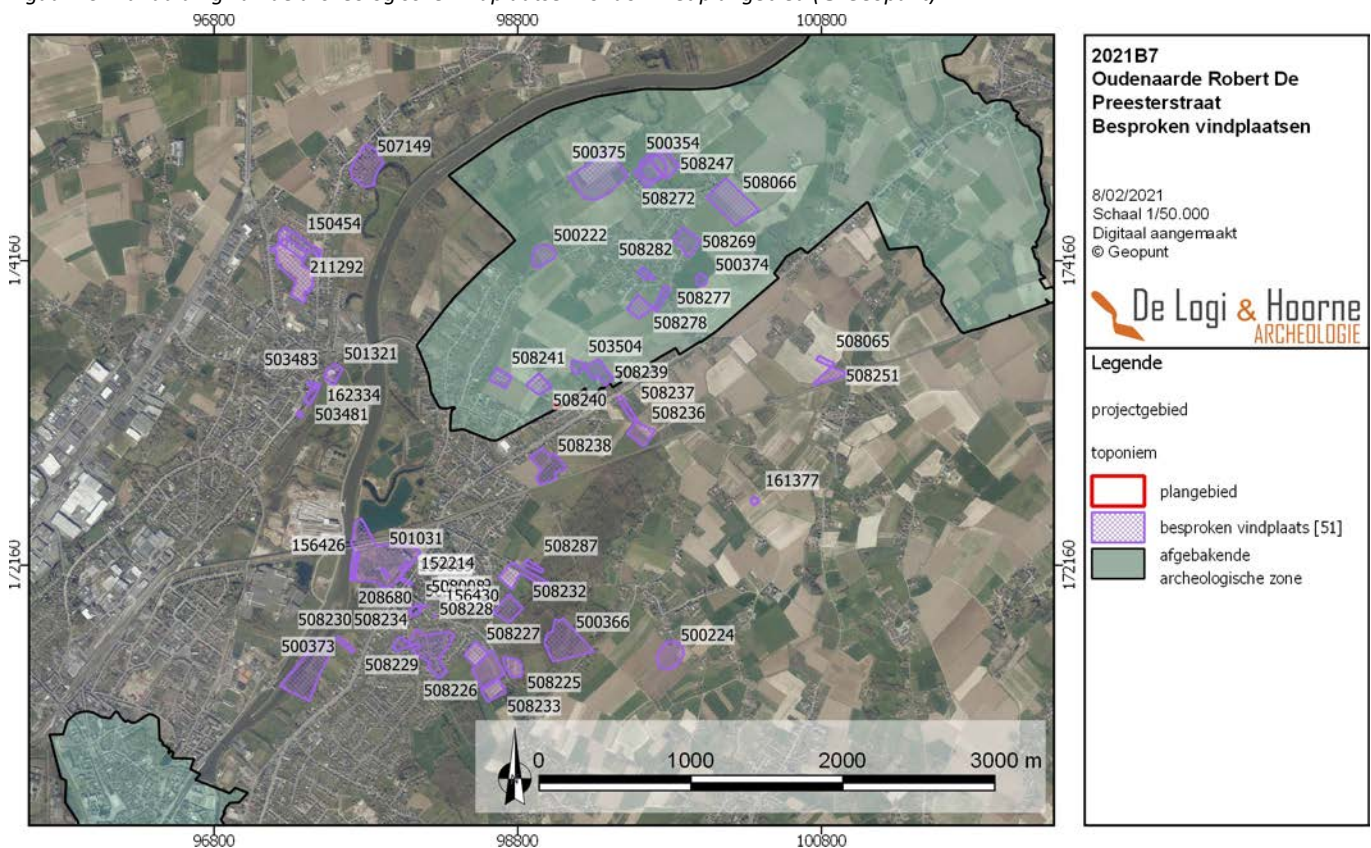
2.2.2.2. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Binnen de grenzen van het projectgebied werden tot op heden geen archeologische vaststellingen gedaan, ondanks de ligging binnen de archeologische zone van de Scheldevallei. Binnen deze zone zijn aan de hand van verschillende veldkarteringen een groot aantal steentijdattestaties vastgesteld. In de nabije omgeving werden in het verleden wel enkele archeologische sites aangetroffen en onderzocht.

Aangrenzend aan het projectgebied in noordelijke richting, bevindt zich een archeologische vindplaats, waarin meerdere archeologische vaststellingen zijn gebeurd. Aan Den Bulck in Nederename, Op 134m in noordwestelijke richting zijn vier silexvondsten en laatmiddeleeuws aardewerk ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 508240). Op 375m in noordwestelijke richting van het projectgebied, in dezelfde straat, zijn tijdens verschillende prospecties lithisch materiaal uit de steentijd, waaronder eenentwintig silexen en één schrabber, en aardewerk uit zowel de Romeinse periode als de late middeleeuwen ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508241). Aan het Hof te Bellebroek in Nederename, gelegen op 245m in noordoostelijke richting van het projectgebied, kan een site met walgracht worden aangeduid (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 503504). Net ten oosten van de site met walgracht, gelegen aan de Schatakker in Nederename, zijn tijdens een veldprospectie dertien silexen ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508239). Op 950m in noordelijke richting van het projectgebied, zijn aan de Rijstraat in Welden (Oudenaarde) een kleine concentratie dakpanfragmenten ingezameld, te dateren in de Romeinse periode (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 500222). Nog in Welden aan de Stede, 780m in noordoostelijke richting van het projectgebied, zijn drie silexen en een fragment van een gepolijste bijl uit de steentijd en twee fragmenten middeleeuws grijs aardewerk ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508278). Aan de Monseigneur Lambrechtstraat in Welden, net ten oosten van laatgenoemde CAI-nummer, zijn tijdens een veldprospectie drie silexen uit de steentijd, een Romeins tegulafragment, zes fragmenten middeleeuws grijs aardewerk en een grote hoeveelheid steengoed ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508277). In de zelfde straat, 250m verder in noordoostelijke richting, zijn tijdens een werfbegeleiding meerdere vondsten verzameld,

waaronder negen silexen, een fragment van een gepolijste bijl en een geretoucheerde afslag uit de steentijd, twee fragmenten Romeins aardewerk, aardewerk en glas uit de vroege middeleeuwen en laatmiddeleeuws schervenmateriaal. Vervolgens kon nog een Romeins brandrestengraf herkend worden en de sporen van een gracht, mogelijk behorend tot een site met walgracht (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508269). Op het einde van de straat, in noordwestelijke richting, zijn in 1984 tijdens een veldprospectie neolithisch materiaal en Romeins aardewerk ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 500375). Ten oosten van de kruising van Monseigneur Lambrechtstraat met de Rothstraat, op 1,6km in noordoostelijke richting van het projectgebied, zijn achttien silexen, twee schrabbers en een geretoucheerde afslag uit de steentijd, alsook laatmiddeleeuws aardewerk ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508272). Aansluitend in noordoostelijke richting van dit terrein, Aan Wulf te Welden, zijn een gepolijste silexbijl uit het neolithicum en een bronzen gelijkarmige *fibula* met Romeinse datering (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 500354; ROGGE 1979: 8). Nog iets verderop in noordoostelijke richting, zijn vijftien silexen, één schrabber, één fragment van een gepolijste bijl, twee fragmenten van een geretoucheerde kling, één geretoucheerde afslag en één boor uit de steentijd ingezameld. Tijdens deze prospectie zijn ook dertien scherven uit de late middeleeuwen opgemerkt (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508247). Aan de Kouterstraat in Welden, op 1,7km in noordoostelijke richting van het projectgebied, is naar aanleiding van een werfcontrole een opgraving van één brandrestengraf uitgevoerd. Tijdens de werfcontrole zijn wel negenentwintig silexen, een fragment van een gepolijste bijl en twee mijnsilexen uit de steentijd verzameld, naast een kleine hoeveelheid Romeins aardewerk en een kraaltje in blauwe glaspasta, en vijfenzeftig scherven uit de late middeleeuwen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508066; ROGGE & DE MULDER 1993: 188; BAUTERS 1997: 148-149). Aan de Corpusstraat in Welden, op 1km in noordoostelijke richting, van het projectgebied, zijn tijdens een veldprospectie een grote hoeveelheid laatmiddeleeuws aardewerk verzameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508282). 200m verderop in oostelijke richting, aan het Maentjes Veld in Welden, is een gevleugelde pijlpunt uit het laat-neolithicum ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 500374). Net ten zuiden zijn aan de Hoge berg in Welden drieëntwintig silexvondsten, vier schrabbers, één geretoucheerde kling en één geretoucheerde afslag uit de steentijd en een halve glazen kraal en een bodem in Romeins aardewerk gevonden (CENTRALE

Figuur 25: Aanduiding van de archeologische vindplaatsen rondom het plangebied (@ Geopunt)

ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508251).

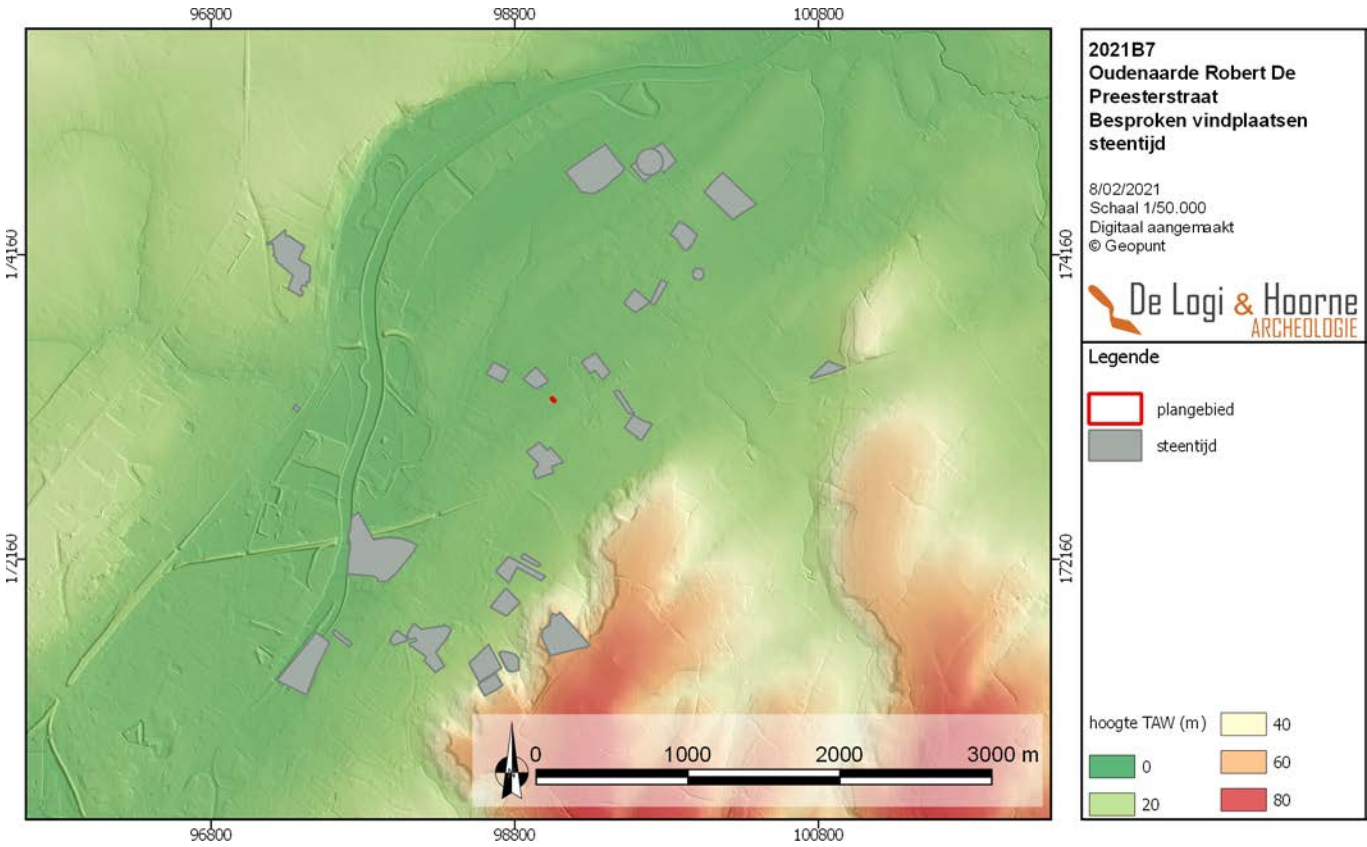
Verder zijn in Welden nog archeologische attestaties opgemerkt die niet binnen de archeologisch afgebakende zone vallen. Op 1,7km in oostelijke richting van het projectgebied, ten westen van de Ronsen Heerweg, zijn enkele scherven in prehistorische techniek gevonden waarvan de datering onbekend is (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508065).

Aan de kleine Schatakker in Nederename, op 400m in oostelijke richting van het projectgebied, zijn tijdens een veldprospectie acht silexen en één schrabber uit de steentijd en drie fragmenten laatmiddeleeuws aardewerk ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508237). Ten zuiden zijn op het aangrenzende perceel zes silexen, twee schrabbers en een fragment van een gepolijste bijl gevonden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508236).

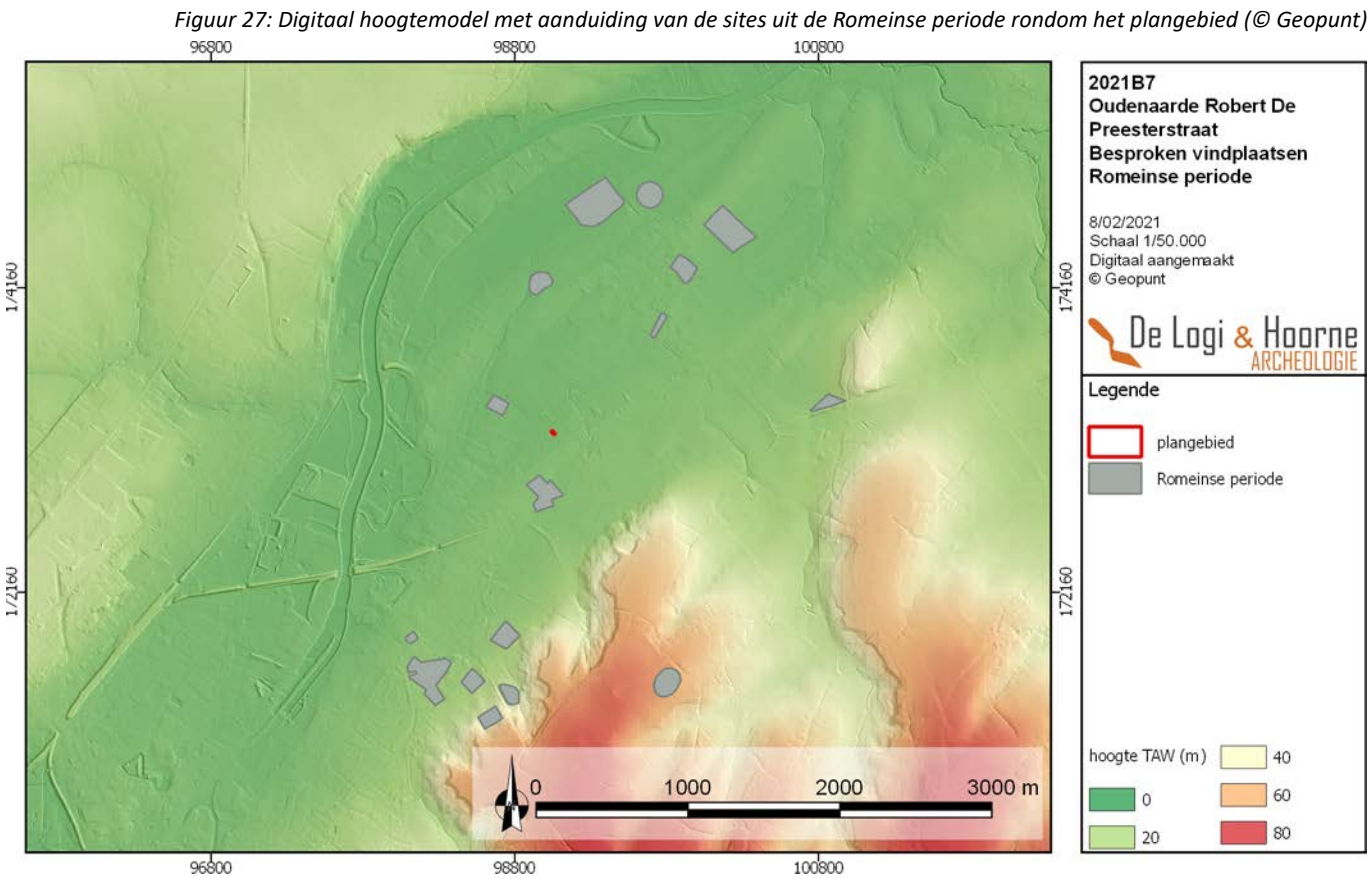
In zuidwestelijke richting, op 1km van het projectgebied, zijn aan Brandbrugge in Mater (Oudenaarde) vier silexen en één geretoucheerde afslag uit de steentijd ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508287).

300m in zuidelijke richting van het projectgebied zijn in het verleden aan het Koninklijk woud van Ename verschillende archeologische vondsten ingezameld. Onder meer veertien silexfragmenten, twee schrabbers, een fragment van een gepolijste bijl en een geretoucheerde afslag uit de steentijd zijn tijdens verschillende prospecties gevonden. Voor de Romeinse periode zijn twee losse scherven ingezameld en voor de late middeleeuwen gaat het om dertien fragmenten steengoed (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508238). Ter hoogte van het Prewette Veld in Ename, op 1km ten zuidwesten van het projectgebied, zijn tijdens een veldprospectie drie silexen, één schrabber, één geretoucheerde kling en één geretoucheerde afslag gevonden, naast enkele scherven uit de late middeleeuwen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508232). Nog in Ename, aan de Natusdreef op 1,3km afstand in zuidwestelijke richting, zijn twee verbrande silexen, één schrabber, twee klingen, één geretoucheerde microafslag en vijf gewone silexen uit de steentijd, twee scherven middeleeuwse aardewerk en een mogelijk Romeins tegulafragment gevonden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508228). Op 1,3km in zuidwestelijke richting van het projectgebied ligt de archeologische site van de Sint-Salvatorsabdij van Ename. In eerste instantie bevond zich op deze terreinen een castrum dat omstreeks eind 10de – begin 11de eeuw werd opgericht. Vanaf 1063 wordt ook de abdijsite opgericht. Van het castrum is niets meer bewaard gebleven, van de abdijsite zijn de funderingen nog *in situ* te bewonderen in het archeologisch park (Centrale Archeologische Inventarisnummers 501031, 159089, 208680 & 156426; CALLEBAUT 1992: 36-40).

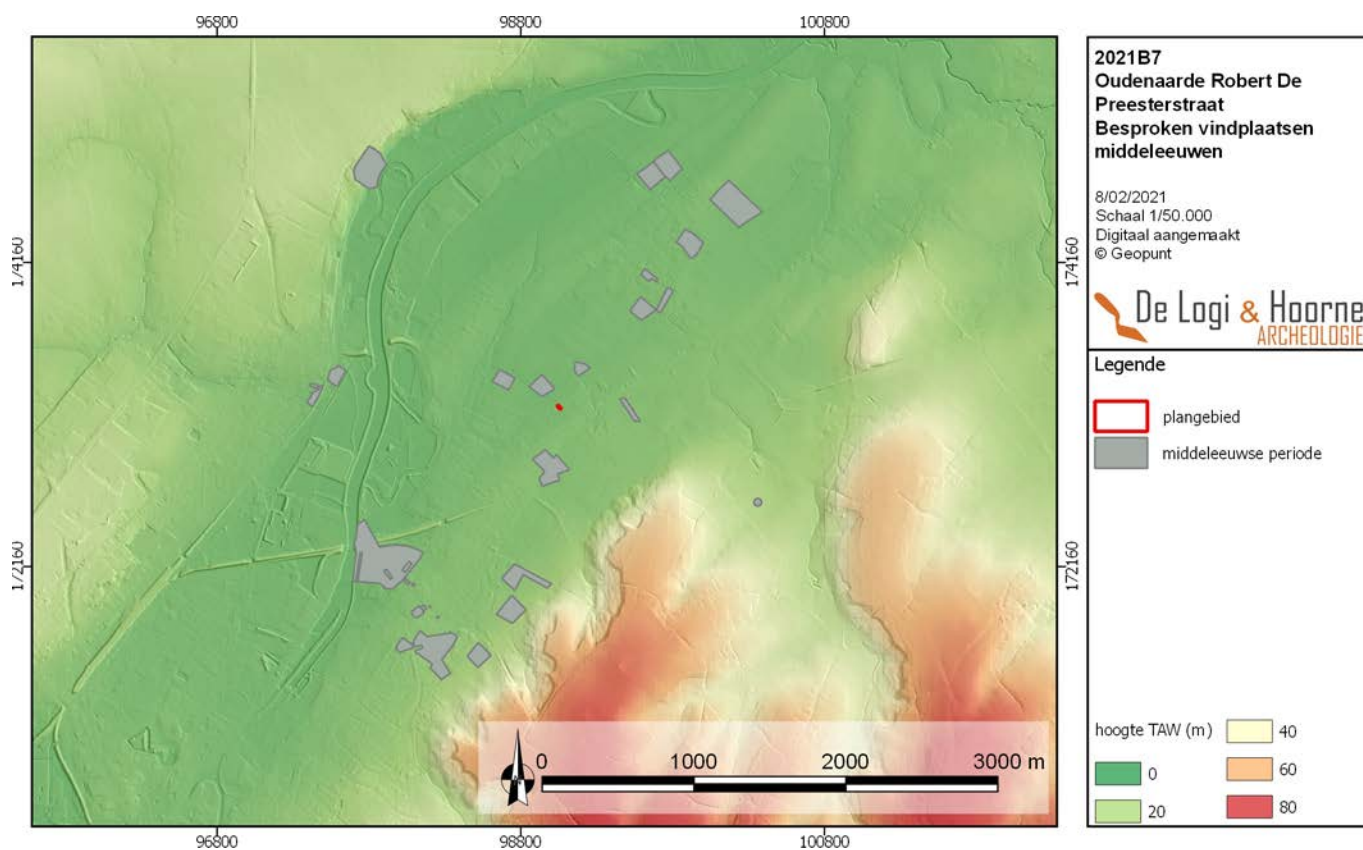
Aan de Abdijstraat 25-27 in Ename, op 1,5km in zuidwestelijke richting van het projectgebied, zijn tijdens een werfcontrole verschillende sporen uit de volle en late middeleeuwen aangetroffen. De meerderheid van de sporen bestaat uit oude perceelgreppels, afvalkuilen, extractiekuilen en enkele bakstenen muurresten (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 156428; AMEELS *et al.* 2012: 4-7). Tijdens een andere werfcontrole zijn ter hoogte van huisnummer 14 een aantal kuilen en paalsporen opgemerkt. Aan de hand van het aardewerk dat uit de kuilen kwam, kon het geheel tussen de 11de en 12de eeuw worden gedateerd (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 152214; AMEELS & DE GROOTE 2003: 9). Op 1,4km in zuidelijke richting van het projectgebied, zijn in het Enamebos een vijfhonderdtal laat-neolithische vondsten aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 500366; DE MEYER 2011). Aan de Katteberg, gelegen aan de rand van het bos, zijn tijdens verschillende veldprospecties twintig silexen, zestien afslagen, één fragment van een gepolijste bijl en een kling in mijnsilex uit de steentijd, een aantal Romeinse scherven en aardewerk uit de vroege middeleeuwen aangetroffen (Centrale Archeologische Inventarisnummers 508233, 508225, 508226 & 508227). Aan de Paardemarktstraat in Ename, op 1,6km in zuidwestelijke richting van het projectgebied staat de Sint-Laurentiuskerk. Deze basilicale, Ottoonse kerk in Maaslandse bouwstijl is waarschijnlijk omstreeks de 11de eeuw gebouwd en staat gekend om zijn nog goed bewaarde muurschilderingen. Rondom de kerk zijn enkele Romeinse afbakeningsgreppels aangetroffen, alsook meerdere vlakgraven uit de middeleeuwen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 503485;

Figuur 26: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de vindplaatsen uit de steentijd rondom het plangebied (© Geopunt)

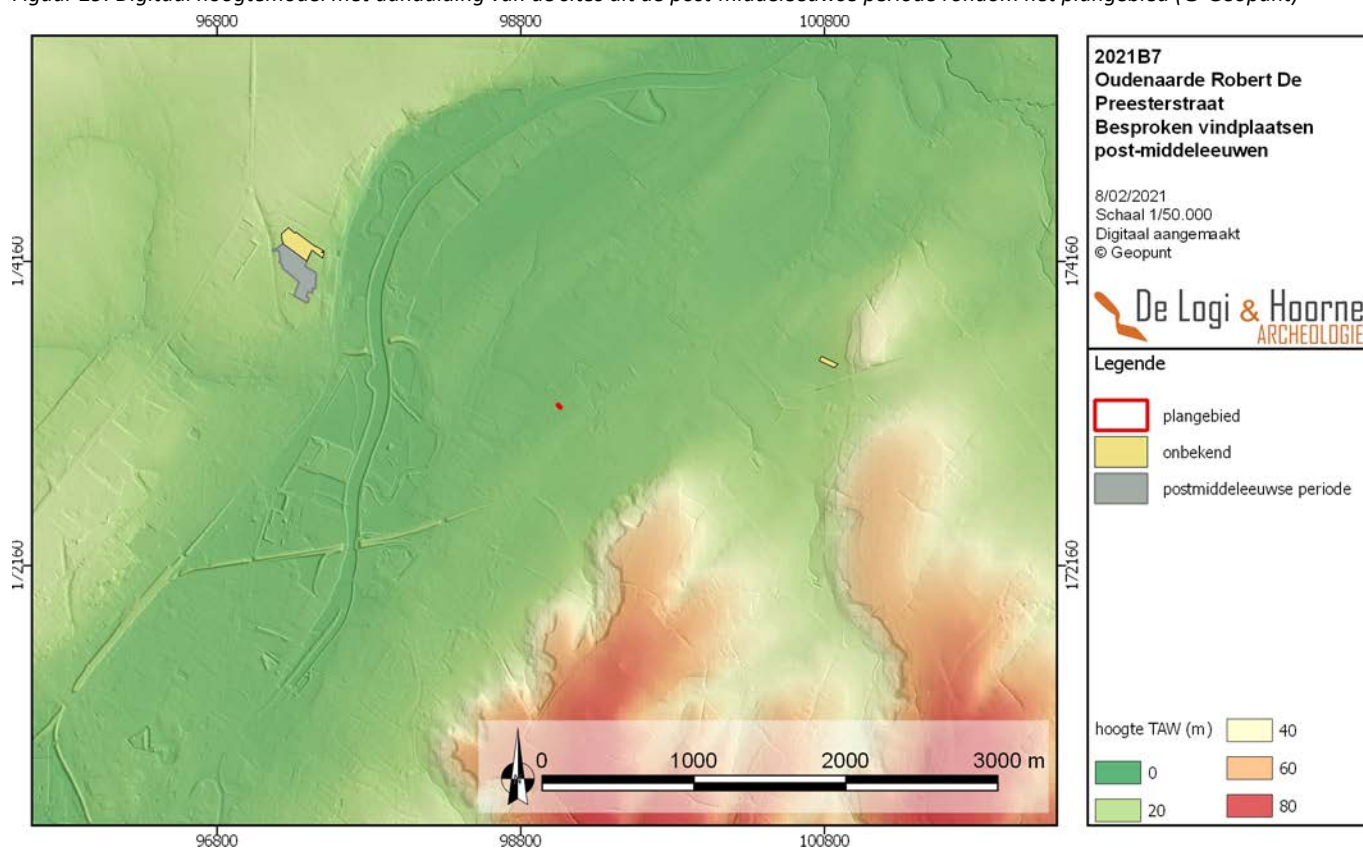

Figuur 27: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de sites uit de Romeinse periode rondom het plangebied (© Geopunt)

Figuur 28: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de vindplaatsen uit de middeleeuwen rondom het plangebied (© Geopunt)

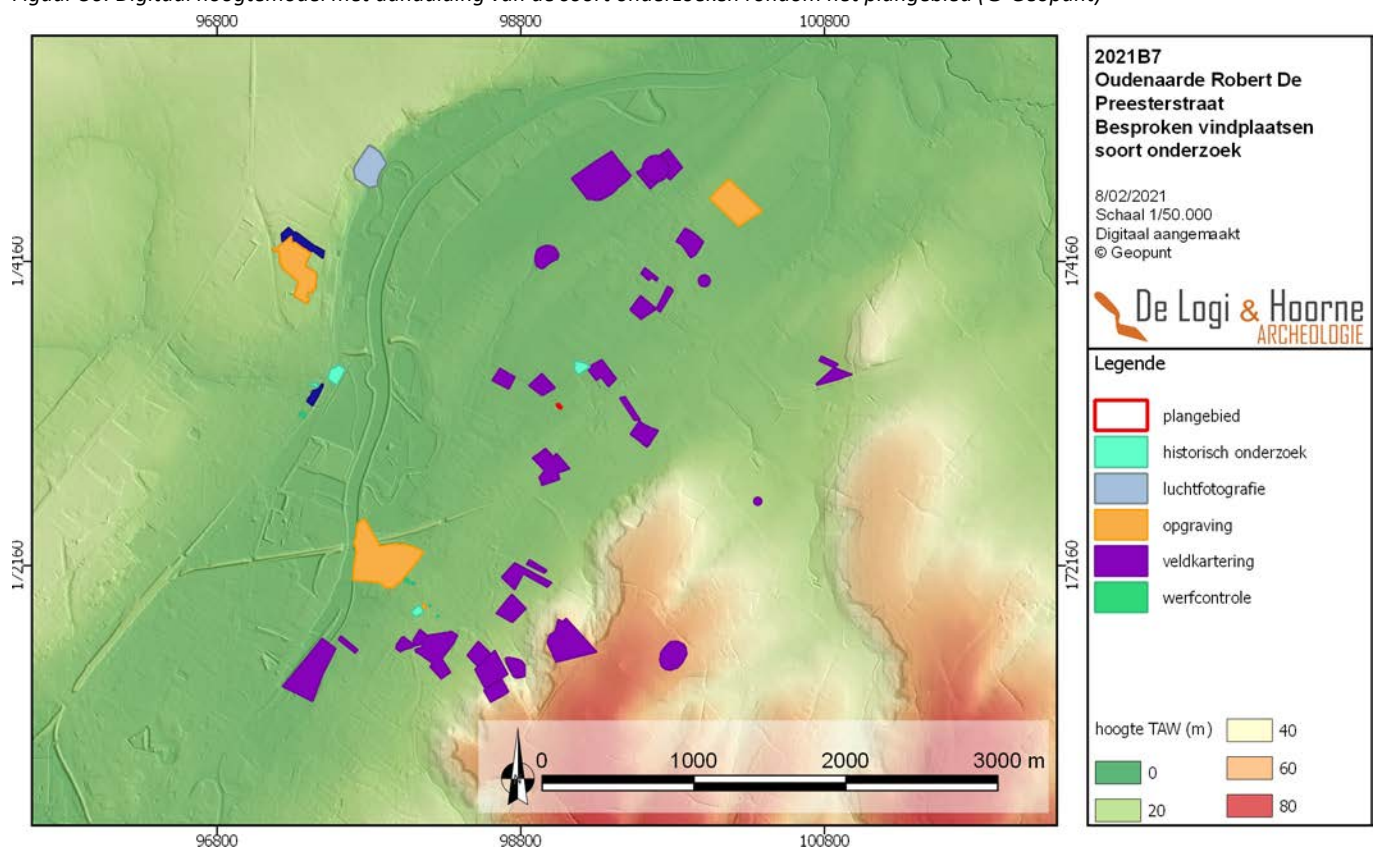
Figuur 29: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de sites uit de post-middeleeuwse periode rondom het plangebied (© Geopunt)

CALLEBAUT 1992: 435-470). Ten noordoosten van de kerk staat het huis Beernaert, waarvan de oorspronkelijke bebouwing teruggaat tot de 12de eeuw. Tijdens een opgraving aan dit huis zijn verschillende scherven, beenderresten en grachten uit de volle en late middeleeuwen gevonden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508008; DE GROOTE 2008). Tijdens een werfcontrole is aan de Sint-Laurentiusstraat een middeleeuwse kuil opgemerkt (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 156429). Bij een andere werfcontrole aan de Zwijndries in Ename, op 1,5km ten zuidwesten van het projectgebied, is ook een middeleeuwse kuil gevonden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 156430). Aan de Wallestraat in Ename, op 1,6km ten zuidwesten van het projectgebied, zijn tijdens veldprospecties meerdere vondsten uit het laat-neolithicum, Romeinse periode, vroege en late middeleeuwen gevonden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508229). Op 1,8km in zuidwestelijke richting van het projectgebied, zijn aan Riedekens in Ename tijdens een veldprospectie meerdere silexvondsten en scherven uit de late middeleeuwen ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508234). Ter hoogte van Daerd in Ename, gelegen op 2km in zuidwestelijke richting van het projectgebied, zijn tijdens een veldprospectie twee lithische afslagen gevonden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 508230). Op 2,1km in zuidwestelijke richting van het projectgebied, is voor de aanleg van de Ename Sas aan de Schelde een werfcontrole uitgevoerd waarbij lithisch materiaal, aardewerk en organisch materiaal uit het neolithicum zijn gevonden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 500373; AMEELS 2003: 61-65).

In het dorp Eine (Stad Oudenaarde) zijn aan de Fabrieksstraat de restanten van de Burcht van de Heren van Eine opgegraven. Deze site, gelegen op 1,4km ten noordwesten van het projectgebied, omvatte een opperhof en neerhof waarop nog steeds een kerk met kerkhof op staan. Het opperhof zelf is niet meer zichtbaar. Aan de hand van het aangetroffen aardewerk lijkt de site omstreeks de 14de eeuw opgericht (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 501321; CALLEBAUT 1980: 36-37). Net ten westen van de burcht, aan het Eineplein, zijn tijdens een proefsleuvenonderzoek enkele muurresten gevonden die een postmiddeleeuws karakter hadden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 162334; VANDER GINST & SMEETS 2012). Aan de Kannunikenstraat in Eine, op 1,6km ten westen van het projectgebied, is tijdens graafwerken een gepolijste vuurstenen bijl gevonden, daterend uit het neolithicum (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 503481; PIETERS 1990: 137-139).

Figuur 30: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de soort onderzoeken rondom het plangebied (© Geopunt)

Op dit plein staat de Sint-Egiliuskerk die oorspronkelijk in de 12de eeuw in romaanse stijl werd gebouwd en waarvan nog een crypte met fresco's bewaard zijn gebleven. Vanaf de 14de eeuw wordt de kerk naar gotische normen herbouwd (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 503483; MERTENS 1970: 91-92). Op 1,8km in noordwestelijke richting van het projectgebied, is ter hoogte van de Heurnestraat in Eine een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek leverde enkele losse steentijdvondsten op, alsook bewoningssporen uit het neolithicum. Vervolgens zijn nog een grafheuvel en bewoningssporen uit de metaaltijden en enkele loden kogels uit de 18de eeuw gevonden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 211292; DE LOGI *et al.*, 2015; DE VRIENDT 2015). De aansluitende opgraving leverde de te verwachten resultaten op: enkele neolithische hoofden en bijgebouwen zijn opgegraven, alsook nederzettingssporen en funeraire structuren uit de metaaltijden. Het definitieve rapport van deze opgraving was tijdens het opmaken van deze archeologienota nog niet beschikbaar (persoonlijke mededeling PETER HAZEN). De aangrenzende percelen in het noorden van dit projectgebied zijn in de loop van 2008 onderworpen aan een proefsleuvenonderzoek. Hierbij zijn enkel wat parallelle greppels met handgevormd aardewerk en een gracht gevonden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 150454; Taelman & Urmel 2008).

Ongeveer 1,7km ten zuidoosten van het projectgebied is ter hoogte van Oosse in Mater een zilveren munt uit de 13de eeuw gevonden. Deze munt is geslagen door de Engelse koning Henry III (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 161377). 200m verderop in zuidoostelijke richting is aan de Boskant in Mater een munt van Titus Flavius Vespasianus en een grote hoeveelheid dakpanfragmenten gevonden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 500224).

Aan de Sterrestraat in Heurne, op 1,8km in noordwestelijke richting van het projectgebied, is een circulaire structuur opgemerkt dat op de Schelde aansluit en een doorsnede van 250m heeft (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 507149; DE MEULEMEESTER 1984). Op 3km in zuidwestelijke richting van het projectgebied ligt nog een archeologisch afgebakende zone, namelijk de historische stadskern van de stad Oudenaarde.

2.2.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Het plangebied, gelegen in een zone met een lage densiteit aan bewoning, lijkt op basis van het geraadpleegde kaartmateriaal, de foto's en de literatuur vanaf het midden van de 18de eeuw tot heden in gebruik geweest te zijn als weide- en akkerland of als tuinzone. Vanaf deze periode werden geen indicaties voor enige vorm van bewoning of bebouwing aangetroffen, alsook kunnen geen zones met gekende versterking worden aangeduid. Op basis van de luchtfoto's zijn geen significante *cropmarks* binnen het projectgebied opgemerkt.

De aanwezige afzettingen in het projectgebied dateren uit het midden-pleniglaciaal en kwamen vanaf het tardiglaciaal binnen de invloed van de alluviale vlakte van de Schelde. Op basis van de beschikbare quartairgeologische kaart en de bodemkaarten zijn er geen concrete aanwijzingen gevonden voor de aan- of afwezigheid van afgedekte of geërodeerde bodems binnen de eerste 1,25m onder het maaiveld. Concreet betekent dit dat de mogelijk aanwezige archeologische sites zich reeds onder de ploeglaag kunnen manifesteren waardoor geen sites met complexe verticale stratigrafie worden verwacht.

2.2.4. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

Aan de hand van de besproken gekende archeologische vindplaatsen mag geconcludeerd worden dat het projectgebied binnen een zone ligt met een behoorlijk archeologisch potentieel. In totaal zijn er dertig plaatsen rondom het projectgebied gekend waar steentijdvondsten zijn vastgesteld, voornamelijk neolithische vondsten. De meerderheid ligt ten oosten van de Schelde tussen 9,8m en 14,4m TAW op rand van de Scheldevaallei, waar ook het projectgebied zich in bevindt (zie supra). Voor de Romeinse periode zijn vijftien vindplaatsen gekend waarvan de landschappelijke ligging grotendeels overeenkomt met de plaatsen waar de steentijd attestaties zijn vastgesteld. De middeleeuwse periode in de omgeving is met tweeëndertig locaties ook goed vertegenwoordigd.

Niet tegenstaande het hoge aantal attestaties, is het overgrote deel van de archeologische vaststellingen, zo'n tweeëndertig, bepaald aan de hand van veldkarteringen. Deze techniek geeft enkel een beeld weer over wat aan de oppervlakte aanwezig is maar biedt geen uitsluitsel over de aard, uitgestrektheid, bewaringstoestand of de chronologische complexiteit van de site.

Alhoewel er geen duidelijke sporen zijn van een eventuele verstoring van het bodemarchief, doet de kartering van de helft van het gebied als OB-bodem dit wel vermoeden. Bovendien is de oppervlakte van het plangebied klein. Een oppervlakte van 253m² in een stedelijke omgeving waar een duidelijke complexe verticale stratigrafie zou verwacht worden kan een duidelijk archeologisch potentieel bevatten. Voor dit plangebied is er echter geen enkele aanwijzing voor een eventuele stadsontwikkeling waardoor er in het beste geval sporen aanwezig kunnen zijn die eerder aan een landelijke site toebehoren. In dat geval is een oppervlakte van 253m² wellicht te klein om een duidelijk beeld van een eventuele archeologische site te kunnen schetsen waardoor het archeologisch potentieel gereduceerd wordt, zeker wanneer er rekening gehouden wordt met een eventuele verstoring van de bodem. Bovendien zijn de aangrenzende zones eveneens al bebouwd waardoor eventuele archeologische sporen op zichzelf zouden staan.

2.2.5. Synthese

Op basis van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen als volgt beantwoord worden:

- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?*

Het plangebied lokaliseert zich in een zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei. De bodem van het onderzoeksgebied wordt geclassificeerd als bebouwde zone (OB) of als natte zandleembodem zonder profiel (Lep). Deze natte bodem kan er op wijzen dat deze regio ongeschikt was voor bewoning. Hierdoor is het archeologisch potentieel van dit terrein klein.

- *Welke evolutie kende het landgebruik en welke invloed heeft dit gebruik op de bewaring van het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed?*

Aan de hand van de historische kaarten en de beschikbare luchtfoto's kan worden besloten dat dit projectgebied sinds 1777 tot de eerste helft van de 21ste eeuw gebruikt werd als akker- of grasland. Vanaf de tweede helft van de 21ste eeuw was het even als tuinzone in gebruik en nadien als braakliggend terrein. Het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed kan hierdoor goed bewaard zijn gebleven.

- *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites? Wat is de aard, datering en bewaring?*

Op basis van dit bureauonderzoek zijn er geen concrete aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een of meer archeologische sites.

- *Wat is het archeologisch potentieel van het projectgebied?*

Op basis van de archeologische voorkennis, de geologische en bodemkundige gegevens en het gebruik van het projectgebied volgens de historische kaarten en luchtfoto's is er sprake van een behoorlijk archeologisch potentieel van het projectgebied.

- *Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?*

Het projectgebied is 253m² groot en de geplande werken kunnen een reële bedreiging vormen tegenover het potentieel aanwezige bodemarchief, indien dit aanwezig zou zijn.

- *Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?*

Indien er zich binnen het plangebied een archeologische site zou bevinden, zou dit een wetenschappelijk kennispotentieel in zich dragen en zeker kenniswinst kunnen opleveren. Echter, wanneer de aard waarmee de meeste attestaties tot stand zijn gekomen in relatie gebracht worden met een mogelijke verstoring van de helft van het plangebied en de eerder kleine oppervlakte van het terrein, lijkt een wetenschappelijke kenniswinst bij eventueel vervolgonderzoek klein. De kans op relevante kenniswinst is echter laag te noemen.

2.2.6. Afweging noodzaak en motivering verder onderzoek

Een veldkartering is voor dit projectgebied niet aangewezen. Het plangebied omvat geen akkerland, waarop veldkartering goede resultaten oplevert. Dit type onderzoek is bijgevolg niet aangewezen voor het plangebied en zou geen enkele potentiële kennisvermeerdering met zich mee brengen. Hetzelfde geldt voor geofysisch onderzoek, dat hoofdzakelijk geschikt is om grote lineaire structuren in de bodem op te sporen. Methodes zoals veldkartering en geofysische onderzoek laten bovendien niet toe met zekerheid uitspraken te doen over de datering van de mogelijk aanwezige sporen en in te schatten wat de bewaringsgraad van de site is.

Een landschappelijk bodemonderzoek of archeologisch verkennend booronderzoek lijkt evenmin nuttig. Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat er geen indicaties zijn voor een afgedekt niveau en dat de helft van het gebied als OB gekarteerd staat, wat de kansen tot een goede bewaring voor een eventuele steentijdsite miniem maakt.

Om dezelfde redenen wordt ook geen proefsleuvenonderzoek aanbevolen. Met een proefsleuvenonderzoek wordt een beperkt — maar statistisch representatief — deel van het terrein onderzocht op indicaties voor de aanwezigheid van archeologische sites. Op basis hiervan moet het mogelijk zijn uitspraken te doen over het archeologisch potentieel van het totale terrein. Rekening houdend met de zeer beperkte oppervlakte van het plangebied en de naar alle waarschijnlijkheid verstoringsgraad van de bodem, lijkt de kans op significante kenniswinst met deze methode op dit terrein te klein om de kostprijs van dit onderzoek te verantwoorden.

Bijgevolg is het niet aangewezen om verder onderzoek op te leggen, gezien de beperkte kans tot kennisvermeerdering. Om deze redenen zal voor de te vergunnen werken geen archeologisch terreinonderzoek geadviseerd worden.

Dit advies stelt noch de opdrachtgever, noch de aannemer, vrij van de in artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde archeologische meldingsplicht.

2.2.7. Samenvatting onderzoek

De initiatiefnemer wenst op een perceeloppervlakte van 436m² een nieuwe woning te bouwen met een maximale impact van 253m² op de bodem. Hiervoor vraagt hij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan.

Voor de opmaak van het bureauonderzoek zijn verschillende gegevens geraadpleegd. Bodemkundig gezien ligt het projectgebied binnen het Vlaamse Valleilandschap. Het hoge aantal archeologische attestaties in de omgeving zou kunnen wijzen op een behoorlijk archeologisch potentieel. Rekening houdend met de manier waarop het grootste deel van deze attestaties tot stand zijn gekomen (veldkartering), een mogelijke verstoring voor een deel van het terrein én de kleine oppervlakte van het plangebied, wordt het kennispotentieel eerder laag ingeschat. Er wordt bijgevolg geen verder onderzoek aanbevolen binnen het plangebied.

HOOFDSTUK 2: BIBLIOGRAFIE EN BIJLAGEN

1. Bibliografie

AMEELS V., 2003. Recent steentijdonderzoek in de regio Oudenaarde (Oost-Vlaanderen, België). *Notae Praehistoricae* 23: 61-65.

AMEELS V. & DE GROOTE K., 2003. Elfde- tot twaalfde-eeuwse kuilen te Ename (Abdijstraat) (Oost-Vlaanderen). *Archaeologia Mediaevalis* 26: 9.

AMEELS V., MOENS J. & DE GROOTE K., 2012. Sporen van vol-en laatmiddeleeuwse bewoning in de Abdijstraat te Ename (Oost-Vlaanderen). *Archaeologia Mediaevalis* 35: 4-7.

ANTROP M., 2002. *Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest, Versie 6.1, opgemaakt door de Vakgroep Geografie van de UGent.*

BAUTERS L., 1997. Oudenaarde – Welden. Een Gallo-Romeins brandrestengraf op de Kouter. *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 1996*: 148-149.

BOGEMANS, F. & VAN MOLLE, M., 2005. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 30/38 Geraardsbergen en Ath.* Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

BOGEMANS F., 2007. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart. Kaartblad 29 – Kortrijk, Brussel.*

BORREMANS M., 2015. *Geologie van Vlaanderen, Gent.*

BORREMANS M., 2015. Cenozoïcum: het Quartair. In: BORREMANS M. (red.), *Geologie van Vlaanderen, Gent*: 189-258.

CALLEBAUT D., 1980. De Burcht van de heren van Eine. *Archaeologia Belgica* 223: 118-221.

CALLEBAUT D., 1992. De Sint-Salvatorsite te Ename (Oost-Vlaanderen). *Archaeologia Mediaevalis* 14: 36-40.

CALLEBAUT D., 1992. De Sint-Laurentiuskerk van Ename (Stad Oudenaarde, Provincie Oost-Vlaanderen): een vroeg 11de eeuwse symbool van stabilitas regni et fidelitas imperatoris. *Archeologie in Vlaanderen II*: 435-470.

DE BRABANDERE F., DE VOS M., MENNEN V., RYCKEBOER H. & VAN OSTA W., 2010. *De Vlaamse gemeentenamen. Verklarend woordenboek, Brussel.*

DE GROOTE K., 2008. Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de - 16de eeuw). *Relicta Monografieën 1, Brussel.*

DE LOGI A., DE KREYGER F. & HEYNSSSENS N., 2015. *Oudenaarde – Heurnestraat. Archeologisch vooronderzoek februari tot april 2015.* DL&H-rapport 22, Deinze.

DE MEULEMEESTER J., 1984. Circulaire vormen in Oost-Vlaanderen. *Archaeologia Belgica* 259, Brussel.

DE VRIENDT B., 2015, onuitgegeven rapport. *Archeologisch vooronderzoek te Eine, Graaf Van Landastraat, Heurnestraat, Klaproosstraat. Luik 1: Metaaldetectie-onderzoek.*

DE MEYER I., 2011. *Zichtbaarheidsanalyses van middenneolithische sites in het Midden-Scheldebekken*, Masterpaper Universiteit Gent, Gent.

DONDEYNE S., VANIERSCOT L., LANGOHR R., VAN RANST E & DECKERS J., 2015. *De grote bodemgroepen van Vlaanderen. Kenmerken van de Reference Soil Groups volgens het*

internationale classificatiesysteem World Reference Base. KU Leuven & Universiteit Gent in opdracht van Vlaamse overheid, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen.

MERTENS J., 1970. Oudenaarde-Eine: Sint-Eligiuskerk. *Archeologie* 1970/2: 91-92.

PIETERS M., 1990. Fragment van een gepolijste vuurstenen bijl. *HGOK* deel 27: 137-139.

ROGGE M., 1979. Zingem – Welden (Oost-Vlaanderen). *Archeologie* 1979, 2.

ROGGE M. & DE MULDER G., 1993. Het archeologisch onderzoek van het Distrigas-project in Zuid-Oost-Vlaanderen. Een voorlopig rapport. *Zottegems genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen VI*: 188.

STEURBAUT E., 2015. Het vroeg-Eoceen. In: BORREMANS M. (red.), *Geologie van Vlaanderen*, Gent: 125-135.

Taelman E. & URMEL L., 2008, Onuitgegeven rapport. *Archeologisch proefsleuvenonderzoek Oudenaarde Heurnestraat (05/08/2008-11/08/2008)*.

VANDEPUTTE O. (red.), 2008. *Erfgoedbibliotheek van de Belgische gemeenten. West-Vlaanderen, Tielt*.

VANDER GINST V. & SMEETS M., 2012. *Het archeologisch vooronderzoek aan het Eineplein te Eine*. Studiebureau Archeologie, Archo-rapport 117.

Geraadpleegde websites:

<https://cai.onroenderfgoed.be/> (geraadpleegd op 9/02/2021)

(De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen. De aan- of afwezigheid van archeologische sporen dient met verder archeologisch onderzoek vastgesteld te worden.)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Ename,

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121251> (geraadpleegd op 9/02/2021)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Nederename,

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121257> (geraadpleegd op 9/02/2021)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Hof ter Bellebroek,

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/27735> (geraadpleegd op 9/02/2021)

<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html> (geraadpleegd op 9/02/2021)

<https://geo.onroenderfgoed.be/> (geraadpleegd op 9/02/2021)

<http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 9/02/2021)

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/> (geraadpleegd op 9/02/2021)

<http://www.ngi.be/NL/NL1-1.shtm> (geraadpleegd op 9/02/2021)